

ВІСТНИК "О. Д. В. У."

МІСЯЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

Організації Державного Відродження України
В АМЕРИЦІ.

ЦІНА 10 ц.

Число 4-(7). Рік 2.

Квітень 1933.

ВИХОДИТЬ В НЬЮ ЙОРКУ, Н. Й.

PUBLIC THEATRE

66 Second Avenue,

New York City

над управою

ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА

в л а ш т о в у є :

в суботу 29-го квітня 1933.

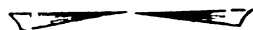
о годині 8-їй вечером

„ГЕТЬМАН ДОРОШЕНКО“

Історична драма на 5 дій з часів великої руїни на Україні

Л. СТАРИЦЬКОЇ-ЧЕРНІХІВСЬКОЇ.

ПРИ УЧАСТИ БАЛЕТУ, СПІВУ І ОРКЕСТРИ.

В неділю 30-го квітня 1933.

о годині 8-їй вечером

„МАЙСЬКА НІЧ“

ПІСЛЯ ПОВІСТІ М. ГОГОЛЯ.

Весела оперета на 4 дії. На сцені — Хор, танці, балет русалок.

В обох представленнях беруть участь найкращі артистичні сили.

Режисер — В. КЕДРОВСЬКИЙ Балетмайстер — В. АВРАМЕНКО

Хором і Оркестрою диригує М. ГАЙВОРОНСЬКИЙ.

Сценерія та історичні костюми — з гардероби В. Авраменка.

ЦІНИ МІСЦЬ: \$1.00, 75 ц. і 50 ц. Льожі по \$1.50.

Білету можна набути "Сурма" 103 Avenue A, N. Y. C.

Школа Василя Авраменка 35 E. 2nd Street N. Y. C.

Guarantee Radio Store, 445 E. 9th Street, N. Y. C.

Та в день вистави в Public Theatre.

Telephone DRY Dock 4-3752

Українські машинки до писання

(TYPEWRITERS)

Українські і англійські машинки до писання можна
завсідги набути в СУРМА за готівку або на сплати.

Тайпрайтер повинен бути в кожній хаті. Старші і молод-
ші повинні вживати тайпрайтер. Школярі, секретарі, ко-
респодентки а навіть ті, що пишуть листи до краю,
повинні писати на машинках і завсідги мати дуплікат.

SURMA

103 Avenue A,

New York, N. Y.

(Bet. 6th & 7th Streets)

ЯКІВ КОРНАТ

Одинокий український склеп білля
Ladies' and Gents' Furnishing.

102 E. 7th Street, New York, N. Y.

(Напроти костела, межи 1-ою Евною і Евною А)

На Свята!

На Свята!

КОЖНА РОДИНА КУПУЄ НА СВЯТА. ЗАМІСТЬ ІТИ
ДО ЧУЖИХ. ПРИЙДІТЬ ДО СВОГО! В МЕНЕ ВСЬО
ДИСТАНЕТЕ.

Маю великий вибір всякого рода сні-
тне білля для женщин, мужин і дітей.
Маю всякого рода женські панчохи,
блюмерс, степінс, рукавички і т. д. З
найліпших фабрик мужеські сорочки:
ляняні, бродклот, новелти. Рукавички,
шалі, ковнірці і т. п. Хлопячі сорочки,
сакси, блюзки, панчохи і т. п. Всього то-
вар свіжий, щойно з фабрик. Що в ме-
не купите - а Вам не буде до вподоби,
то зміняємо Вам. Ціни дуже дешеві. Не
забудьте на народній обовязок: „свій
до свого!“

Я. КОРНАТ, властитель.

Telephone ORchard 4-6170

Карпатський Лічничий Чай

є найлутше средство на
всякі жолудкові недо-
магання.

Набути можна під адресою:

UKRAINIAN BAZAAR

170 E. 4th St., New York N. Y.

ВОСКРЕСНЕ, ВСТАНЕ УКРАЇНА!...

Христос Воскрес!

Чи думаємо ми, яке глибоке значіння міститься в тих двох словах? Чи відчуваємо, яка велика сила проміння на нас із тих слів?

Хто збагнув їх значіння, — ні, хто торкнувся тільки рубця тої таємничої потужності, що бє із тих слів, — той переріс цілі мільйони маси, в яких ще не пробудилась душа.

Перед Особою Ісуса Христа клонюся в глибокій покорі, бо вірю в Нього, як в Божого Сина. Він всесвіту Цар, але царство Його не від цього світу. Царство Ним проповідуване, то царство мира, любови, братерства, рівности, справедливости. — Царство, до якого людство поступово, але спровола наближається. Того Царства бажає і Український Нарід, що нікого ще не кував кайданами поневолення й гнету. Воскресення України, її державне воскресення, буде одним етапом на тім шляху, що веде до здвигнення Царства Божого на землі.

Але Царство Боже силою здобувається, — каже Син Божий.

А коли навіть Царство Боже здобувається силою, то хіба не силою треба здобувати царство Волі й Державности Українського Народу?

Коли проти щастя цілого нашого Народу піднімається ворожа сила, дика, жорстока і люта, — то хіба не треба в серцях дітей цього Народу збудити і воскресити ту дрімучу силу, що єдина може змести ворожий гнет з нашої землі?

Чи сила наша "п'яна спить" з вини впогів, чи з нашої вини, — то перед нами все одна велика потреба: ту **силу** народню розбудити і відродити! Щоби вона повстала у всій своїй величності і в усій своїй красі. А коли вона займеться непогасаючим полум'ям і освітить наш небозвід і коли те полум'я не походитьме з нашого традиційного українського солом'яного вогню, але буде свідчити про великий жар, мов сонце пекучий і негасимий, — і коли в тім жарі будуть конати відвічні вороги нашого Народу, коли Дніпро наш "понесе з України у синее море кров ворожув" — то тоді будемо витати воскресення Української Держави. Хоч і жорстокі ті слова, та вороже панування "на нашій не своїй землі" також жорстоке і кровожадне.

Царство Волі і Державности Українського Народу треба здобути силою!

* * *

Христос Воскрес!

В наших церквах, в тисячах проповіддів і духовних наук, Ісус Христос представлений лагідним, покірним і смирним. І вірно. Таким Ісус Христос є для всіх упавших, для всіх приниже-

них, для всіх скорблящих, для всіх потоптаних і закованих. Але це лишень один бік особистости Ісуса.

Забувається в нас на другий бік особистости Божого Сина. Злих, облудних, фальшивих, кривдників, лінивих недбайлів, лукавих провідників, що нарід поневолений продають, торгашів, що в мамону повірили і мамоні поклоняються, — Ісус Христос в безпощадній справедливости карає і громить. Проти того нікчемного "гадючого кодла" Він підносить Свій голос, якого не заглушать ніякі кайдани, тюрми і знущання.

Ісус Христос це СЛОВО — вияв божественної бурі зійшовшої з небес, — бурі, що з корінем має вирвати все зло у світі.

Ісус Христос не знає ніякого компромісу зі злом!

І коли ми є християне, то мусимо черпати для себе науку і приклад з християнської динаміки, приміняти їх в нашій похіді до Воскресення Української Державности.

* * *

Христос Воскрес!

А дорога до Воскресення тяжка, терчиста і кривава. Пончження. Знущання. Побой. Кождий слід значиться кровю. А на раменах важкий хрест людської злоби. На голові засохла кров від тернового вінка. А на Голгофті страшна смерть на хресті. Бо настало "царство тьми", — тьми людського духа. Образ тої духовної тьми також зображений в тій темряві, що огорнула світ, коли вже "совершилося"; земля затряслась, зловіщо загремів підземелля, гроби відкрились, мертві з гробів встали...

А на третій день Ісус Христос Воскрес!

* * *

Не по шаблону, а по вірі, що з глибинч душі тхне полум'я, хочеться сказати всім, хто бореться, всім, хто страждає, всім, хто себе в жертву приносить за щастя мого Народу:

Настало царство тьми на нашій Рідній Землі. А нарід наш опльований, зневажений, "спацифікований" і окервавлений, прибитий чотирма цвяхами ворожого панування до хреста свого поневолення.

Царство тьми, здавалося, всевладно панує. Та це неправда. Бо вже в наших підземеллях котяться зловіщі згуки, а наш небозвід прорізують лисавки народного гніву. З глибини скованої народної душі вдаряють громи, що проймають катів і кровопійців жахом. І ті старі могили, які вже позападались в землю, розколюються, а з них підноситься Дух неустрашимих Лицарів, запалює вогнем любови і героїства молоді нелукаві серця і перетворює їх в Борців.

Местників, що зрозуміли слова Христа про любов, від якої більшої немає над ту, коли хто душу свою положить за друзів своїх, — за свій Нарід.

Муки й терпіння нашого народу, се вогонь, в якому перетоплюється криця. Відпадають в тім вогні нікчемні, безвартні складники, а остається твердий, ясний метал. Душа народу перетоплюється, перероджується.

А колиб ворог і здобувся на останні зусилля і розп'яте та пошматоване тіло Великого На-

роду зложив у гріб і каменем привалив і сторожею обставив, — то після ночі прийде чудовий досвіток:

З нашого гробу засяє на цілий світ велике сяйво. Камінь відпаде і в порох розсиплється. Ворожа сторожа впаде ниць, несподівано здивована, осліплена, і перелякана. А з гробу встане у своїй вечній красі, у своєму блиску Воля й Державність Українського Народу!

о. Іван Гундяк.

Так Спасають Україну "Реальні" Політики.

Українська дійсність під ляцькою займанщиною на Західних Українських Землях протягом кільканадцять літ мала нагоду навчити українські маси, що робота тих політичних українських угруповань, які вірили чи вірять у можливість легальної боротьби проти окупанта, завсіди приносила й приносить шкоду для Української Нації. Це остаточно мусіли зрозуміти й проводи тих угруповань, та не маючи відваги і вміння для поведіння нелегальної боротьби, зсунулися до становища, що треба хоронити дотеперішні надбання українців від ляцької загрози. Ось тут і завязок теперішньої "реальної політики", яка — як тепер бачимо — в своїх наслідках завсіди приносить реальні й великі шкоди для українського народу. Перед нами найновіший факт, що лишній раз стверджує шкідливість тієї "реальної політики".

Від довшого часу кружляла поголоски межі західно-українським населенням, а їх від часу до часу потверджувала польська влада своєю акцією, що українській організації "Луг" грозить розв'язання зі сторони влади. Цей "Луг" входив в очі польської влади за українську північно-східну організацію й коли організація почала ставати масовою, влада постановила її розв'язати, тим більше, що організація находилася поза межами польської державної контролю й мала легальний статут, якому не можливо було ніщо закинути з точки погляду польського права.

Лугівський провід постановив "рятувати" це осягнене надбання українського народу під Польщею й шляхом своїх "реальних" міркувань остаточно довів до того, що виконав домагання польської влади, а саме передав "Луг" під повну контролю польського "Державного Фізичного Виховання і Військового Підготування". Отже ця північно-східна установа має диктувати теперішньому лугівському провідові, як він має вести фізичне й моральне виховання української молоді.

Ось що говорить в одному з параграфів, на який погодився угодний провід, передаючи в польські руки контролю над своєю організацією:

"Представники Державного Уряду Фізичного Вихо-

вання і Військового Підготування зг.л. його органів, беруть участь в Загальних Зіздах і Засіданнях Головної Старшини, при чім прислуговує їм право зголошувати спротив проти постанов незгідних з § 2. статута. Зголошення спротиву здержує виконання прийнятих постанов. На згаданий спротив Головна Старшина має право внести до Державного Уряду Фізичного Виховання і Військового Підготування зажадання на підставі власної постанови, прийнятої до цього звичайною більшістю голосів. Рішення центральних властей Державного Уряду Фізичного Виховання і Військового Підготування є для Товариства остаточно і безглядно обов'язуюче. Представники Державного Уряду Фізичного Виховання і Військового Підготування або його органів, можуть брати участь в Окружних, Повітових і Місцевих Загальних Зборах, та в засіданнях Окружних, Повітових і Місцевих Старшин. Головна Старшина обов'язана є предкласти до затвердження Державному Урядові Фізичного Виховання і Військового Підготування правильники і всякі проекти приписів і інструкцій, які мають обов'язувати в Товаристві.

Головна Старшина предкладає Державному Урядові Фізичного Виховання і Військового Підготування до кінця січня кожного року річні звіти з діяльності Товариства за минулий рік".

З повищого виходить, що лугівський провід для "врятування" української організації пішов на ганебну угоду з польською владою й перетворив "Луг" на "русінського Стшельца". Подібні способи "рятування" надбань українського народу були уживані і іншими українськими інституціями та організаціями під Польщею, що находяться під проводом наших "реальних" політиків. Однак ніщо так сильно не обурило українських мас, як цей угодовський крок провідників "Лугу", — української національної організації, яку наш нарід уважав одним із найсильніших заборол проти ляцького наступу на українство. Бачучи такий настрій українських мас, провід угодовського УНДО, якого "реальні способи" підприняли провідники "Лугу", видав заяву, в якій відпекується якогось зв'язку з цією організацією, тобто вмиває руки від вчинку лугівського проводу. Очевидно це зроблено лише в тій цілі, щоби не знищити в масах ще тієї решти довіря частини мас до себе. В цілі задержання того мінімального "авторитету", яким тішиться УНДО в деяких кругах нашої суспільності, провід УНДО відпекався від теперішнього "Лугу", що став експозитурою польського "Стшельца". Та хто такий легковірний, щоби

міг повірити в те, що луговий провід зробив такий скрайно угодовський крок на власну руку? Хто мігби повірити в те, що не ундівська рука начеркнула угоду об'єднання лугової організації з польськими шовіністичними, піввіськовими тов-вами? Ми ще тямимо ту довгу й завзяту боротьбу, яку провадили за контролю в "Лузі" УНДО й радикали. І перше побідило. **Взяло під свій провід "Луг" і тепер завело його там, де заводять всі ті українські організації чи установи, які має під своєю контролею, тобто в пащу ляхської гидри. УНДО-нню хай завдачує український нарід це, що український "Луг", який мав за первісне завдання виховувати в українському дусі нашу молодь та підготовляти її до совісного й вмілого виконання обов'язків зглядом Української Нації в майбутньому, став тепер організацією "реєстрового козацтва", яке має боронити польської великодержавности.**

Як ми вже згадали, справа з "Лугом" є ли-

ше одним із численних маркантних проявів роботи наших "реальних" політиків на укр. землях під Польщею. Це наслідки легальних способів "боротьби" з ворогами, які з тикими батьківськими поученнями поручають українській суспільности емігрантські європейські та американські ступайки старокраєвих "реальних" політиків, стараючись вбити симпатію української еміграції до того визвольного національного руху, який веде на українських землях укр. нац. актив. Та український нарід вже свідомий того, що боротьба з окупантами українських земель, яку їм угодовці поручають вести "в межах законів" окупантів, веде лише до одного наслідку, а саме до добровільного передання себе в руки ворогів, що чигають на знищення Української Нації. Боротьба Української Нації за своє національне й державницьке існування мусить бути доцільна, безкомпромісова й ведена в усякі можливі способи, без огляду на ворожу законність. "Новий Шлях".

ДЕНЬ ПРОТЕСТУ.

в таборі інтернованих частин УГА, в Йозефові, ЧСР., дня 25. березня 1923 проти прилучення Сх. Галичини антантськими амбасадорами до Польщі.

Спогад в десятиліття акту історичного безправства.

"Поранене сьогодні сходить кровю"...

Сей день прийшов... Його ждали ще від хвилі, коли дня 16. березня прийшла перша в табор вістка, що антантські амбасадори дня 14. березня с. р. своїм рішенням віддали наш край і нас усіх — нашому найбільшому, віковому ворогові — Польщі. Ждали від хвилі, коли в часописах перечитали ганебний акт, під яким підписано було: "Виготовлено в Парижі, дня 15. березня 1923. Фібс, Поанкаре, Авеццано, Мнтсуда; ждали, бо хотіли побачити свої сили, що зродилися від надмірного гніву, від соромного, ніколи не очіжаного способу, в який "великодушна і справедлива" Антанта поторгувала собі нашим народом, як товаром.

Сей день прийшов... День народнього гніву і протесту української-військової еміграції в ЧСР., день 25. березня 1923. р.

День гарний, соняшний, весняний. Небо погідне, чисте, воздух світлий, прозорий, вітрець легенький віяв.

Уже ранком у таборі рух. Встають, збираються, виходять на площу — на майдан. Ходять по таборових доріжках і ждуть приказів. Вони вже знають, що сьогодні 8.30. год. ранком загальна збірка. Вчора читали в деннім приказі: "Дня 25. березня с. р. відбудеться в таборі в Йозефові день народнього протесту і гніву проти найновішого рішення долі українського народу Галицької Землі".

На площі під таборовим театром уже зладжений вівтар. — Легеньке, зеленою ялиною

прибране підвисшенне, над ним хрест. — Воно ще вчора було готове.

Площа чиста, позамітана, доріжки теж. — Сеж свято протесту останків УГА., останків нашого війська. —

Вже збираються. — Тут і там — сотнями вистроюються — ждуть. Розносяться різкі слова приказів сотенних командантів, надходять і сотні з табора "Д". — Чути острій голос курінного, сотн. Яблонського.

"Збірка сотнями, напрям вівтар!!"

І йде військо. Заходить лава за лавою, вирівнюється, справляється. Сотенні здають звіт курінному... Він оглядає, радіє... **Військо.**

"Спочинь!"... і курінний приходить до другої сотні, де рівночасно чуєш: "Позір! Сотня в право глянь!" І знов звіт аж до останньої, четвертої... а після сього: "Курінь в право глянь!"

І тисяча голов кинула зором на право. З'явився полковник УГА. Вольф. Підбігає курінний, здає звіт. Полковник оглядає військо, а воно горде, спокійно за ним веде очима, тихо, мовчазно. — Ні одного шелесту, ні одного руху. — Навіть діти чують, що ся хвиля для спокою.

І вони теж спокійно дивляться у сторону полковника й курінного, ждуть на іншу команду.

На ліво від вівтаря уставився стрілецький хор, далі оркестра, за ними наші військові немічники, діти, жінки, всі школи та ті, які не мають військових одягів, через що не могли стояти в гордих рядах між військом.

Началась полева Служба Божа.

Як вимер табор. — Ніде ні душі в йому не видно. Тільки служба на брамі стояла, та тут

і там виглянув вартовий зза дверей бараку. — Все на площі, у військовій церкві, найбільшій і найсвятійшій, у церкві, якої стеля — сине небо, вікна — божий світ, а величавий павук — ясне сонце. — Тільки на вівтарі блимають дві свічки, стрілець до служби служить, а оркестра грає молитву:

“Боже великий, єдиний...

— Дай Йому волю,

— Дай Йому долю!”

кричали акорди в небо:

“Дай доброго світа,

Щастя, дай, Боже, Народу!”

Линули акорди оркестри й тиха німа молитва стрільців, тих самих, що ще недавно молилися і слухали служби божої вольні й на своїй, вольній землі, зі зброєю в руках, в обличчю ворога. Родився жаль в їхніх серцях до лукавої долі й жадова пімсти на ній, і на тих, що сю долю спричинили. — На вид вистроєних лав родилося дивне почування...

Ні, ще не вмерла. Ти, велика, наша, Страдалнице — Мамо, Україно! Ще стоять дружно Твої сини, й підуть спільно, підуть скоро, бо є з ким і з чим. — Найбільша зброя насталена в серці — а інша буде...

Молились.

Молили Бога, щоб Він їх не кинув, бо всі вже покинули й віддали їхню землю, їхню хату ворогам на добичу, на жир.

Молили Бога, щоб не допустив в їхнє серце чорної зневіри, щоб серце їхнє не плакало більше, щоб стали твердими, рішучими, обоятними, нечулими на прохання о пощаду для ворога-окупанта, щоб сила мести зросла в них до вершини найбільшої.

Молились. Стрілецький хор співав — а пісня його лучилась із піснями жайворонків і неслась далеко — далеко.

“Яко се восходом во Єрусалим, і син чоловічий буде виданий архиереям і книжникам, і осудять Його на смерть, і віддадуть Його поганам і насміхатимуться з Нього, і битимуть Його, і плюватимуть на Нього, і вбють Його; і третього дня воскресне” ...зачав свою проповідь пол. дух. о. Кривуцький.

Слухали широко святих слів, щиро, як гайдамаки в лісі, коли благочинний: “Молітесь, братія”, починав. Слухали й молились: “Боже наш, Боже наш, на що Ти нас оставив?” Слухали і пригадували страшні гонення перших проповідників Правди, Христового Слова, й Рим старинний бачили в уяві з жорстокостями Нерона, той сам, в якому пізніше станула столиця Того, Якого оплювали, збили, поругали й на хрест распняли.

Слухали й відчували в собі надію, “бо колиб гріхи ваші були як багрянця, я мов сніг їх убілю, колиб як кармазин були червоні, обмию їх, як вовну.”

І ми, Тебе, обмиємо наша, Рідна Нене, із крові, що її Тобі кат пустив, ми вигоїмо Твої рани, Україно, ми зробимо все, щоб заплакане і стружене Твоє лице усміхнулося й усміхнуте відпочило.

Кінчилася Служба Божа. — Понеслось різке: “Позір! Курінь в право глянь!” — а як продовження дальшої команди... “Ще не вмерла”. Грала оркестра народний гімн, а військо струнко стояло і слухало найбільшого приказу, молило свою найбільшу військову молитву.

Після гимну почалася панахида по упавших борцях УГА за державність України. — Сумні звуки пісні мимоволі витискали сльози жіночі, а черстві лиця стрільців набирали поваги, яка виступає тоді, коли стоїш над трупом рідної людини. В їх уяві стояло 70 тисяч трупів найблищих товаришів, ріки крові пролітої в Батьківщині, море сліз мордованих, битих, ганьблених, неславлених їх матерій, сестер, дівчат, дітей... Ся хвиля перенесла їх у ще недавно пережиті часи, і представила цілу грозу сучасності. — Хор співав найсмутніше “Вічна пам’ять”... пісню, якою пращалося кожного з білим світом... і тому вона така сумна-жалісна. — І ще більше сумна, бо тих, яким її сьогодні співали, пращав рев гармат, вітер в чистім полі... і при смерті своїй не могли собі вони сказати: “Тепер спокійно можу вмерти. Вітчизна моя у щастю і славі!”... Жаль великий, бо Вітчизна ще не в щастю й велика слава не лунає ще свobodно по окровавленій і злитій сльозами землі...

Ні, я не дивуюсь сьому інвалідови-каліці, що стояв біля мене й розплакався як дитина, що облився ревними сльозами й заридав гірко-тяжко. — Він стратив ногу, стратив здоров’я, а коли на палицях і протезі привик ходити, жив усе в надії, що таки ходитиме по вільній землі, по свobodній. — І гордий буде, бо на вівтарі Свободи — він поставив свою буйність молодечку...

Чи плакав може за тими, яким співали “Вічну пам’ять”?, що заанімали вже їхні уста й замкнулись очі?, чи може з жалю і страшною розпуки, що так закпив собі світ з найсвятіших почувань його Народу?, чи може тому, що доля дозволила йому, каліці, пережити ту наругу, ті кпини світа, якими поругав і кров і сльози великого Народу, і трупи знеславив, і всіх нещасних, що хотіли Волі, тільки Волі, такої самої, яку інші народи мають?, чи думав може, що краще булоб, якби і йому сьогодні були заспівали ту саму, сумну пісню... бувби згинув, бувби не бачив сеї страшної зневаги, бож він не зможе вме приложити своєї руки до змиття сеї наруги із Рідного Народу.

Ні, він плакав тому, що сі, яким судьба віддала долю його народу, зрабували в нього се найсвятіше почування, що досі він леліав під своїм серцем, що плекав у собі, як квітку красну — найкращу, кращу сонця, ліпшу хліба. — Зрабували Волю його рідної святині, Волю Народу, його Святість, його Державу. —

Ні... він не видержав до кінця, він пішов, поштигульвав поміж бараки, бо серце з жалю рвалося-розривалося — з ніг валило. — В куточку сів і плакав... “Земле моя, рідна, найрідніша, чому Ти така нещасна?...”

Скінчилось.

Ще одна команда й усе розійшлося... Тільки сотня із табору "Д" пішла в порядку до своїх домівок. І знов заройлись таборів доріжки. — Громадками проходжувалися таборити й говорили:

— В мене сьогодні день, як колись хлопчиною на Великдень...

— Я давно вже чувся у такому настрою, як сьогодні...

— Нинішньої днини ніколи не забуду...

Ні, не вдаються проекти ворогам...

І дійсно. — Треба було бачити тих, яких огорнула одна спільна думка. Треба було бачити й тих усіх, яким скитання і злидні баракові витиснули п'ятно на здоров'я, як завзято, як гордо вони стояли, як злучились разом, як бились в один такт їхні серця, як зникли різні особисті негодування і невдоволення, як зникло все, що хмарило часом їхні лица стрілецькі, і як вони побіч стояли, і як родилась у них нова надія на нове чудо... Повстануть знов подоптані! Повстануть!!

На руки сотника УГА. Кравця Остапа, як управителя гімназійно-реальних курсів у таборі, наспіла телеграма від студентської білоруської громади у Празі: "Беларуская Грамада і студентства у Празе шчыра далучаецца да Вашай жалбы, бо Ваш смутак, — наш смутак сподзеімся, што пройдзе супольна. — Вяршнін."

І хочеться потішити всіх тих, що плакали сьогодні на Службі Божій. — Хочеться сказати, що злучаться здорові й нездорові, і старі й молоді, і жінки й діти, й підуть з нами. — Підуть усі "тривждаючіся і обременені" а ми їх успокоїмо, бо за нами Сила, за нами Воля і Правда святая.

Точно о 3-ій год. по пол. рушив похід на кладовище, на гроби своїх померлих товаришів.

Ішли, прямували за місто на кладовище, що як зелена китиця стерчить аж ген на горбку, три км. за містом, обведене муром й зеленим ялинами.

На чолі походу несла трійця (старшина, підстаршина і стрілець) терновий вінок, за ним наша стрілецька орхестра, далі полковник УГА Вольф, з прибічниками: сотн. Котиком і сотч. Яблонським, командантом куріня, а за ними, сотні. — Перша, чисельно найменша, сотня старшин з командантом сот. Ткачевичем, друга, третя і четверта стрілецькі, що їх провадили: пор. Вовк, пор. Прохурський і пор. Олинець.

Ся часть походу була найкраща. Се йшло військо, йшов прообраз УГА... Ішли тихо, ображено, але гордо й достойно. — Ішли якнайкраща організована, найлучше дисциплінована одиниця військова, ішли як до бою, якби виступали на ворога. — Ішли мовчки. — І хоч орхестра ішла напереді, й хоч виднілися труби, в проміннях сонця блищали — не грали, бо не був се похід ні тріумфу, ні жалоби. — Се був протест тих, яким кинено зневагу, зневагу цілому народови, якого волі вони виразником були, є і будуть аж до останньої краплі крові, до останнього віддиху.

Ішли гордо — бо не зломив їх ворог — і не зломить!!.. Злетять як орли, як соколи, злучаться знов в одну громаду велику, перейдуть терне, перейдуть муки, перейдуть страх і біль, перейдуть все, й гордо підуть-злетять до Рідного Краю, й берегтимуть далі західні границі України.

Ішло військо. — Ні скарги, ні втоми на лицах не видно. — Ішли німі, горді, завзяті.

За військом поступали йозефівські, українські таборів школи. Се були тільки ті ученики, які не мають військових одягів та ще й ті, що не належать до табору. — Се в значній часті ученики-емігранти з Великої України і Білоруси. — На переді школи ішов управитель гімназійно-реально-матуральних курсів сот. Кравець та один із професорів чет. Вахняк Дмитро.

За сею старшою школою ішла найменша, школа вправ при учительським семінарі зі своїм учителем пор. Босаковим — за ними таборове жіноцтво, а ще далі — замикали похід усі на вигляд не військові. — Вони наче заступали напід, якого разом із військом одна лущить ідея, бо одна в них душа й одно в них стремління.

Похід переходив крутою доріжкою поміж деревами, що ними обсажені вали, кріпости міста. — Минав місто, досягав кладовища. — Як вода підносився і зникав у муром обведеним місці вічного спочинку, до гробів своїх померлих товаришів поспішав.

Усі цвинтарні доріжки залягли. — Тихо й поважно уставлялись. Принесли терновий вінок і перед гробом стали. — Ждали на останніх.

Вони прийшли... уставились... Полковник підходить до тернового вінця. стає "позір", честь віддає військову і складає його на гріб стрільця-скитальця.

Чомусь жаль родиться, коли дивишся, який дар живі помершим принесли. — Кругом весна, сонце, радість життя, а на могилах нещасних жертв вінок холодної зими складають... Чому немає тут вінців із гарних рож, з вільних квіток?...

Терне — символ терпіння. Весь вік терпіти, яким складали сей вінок, терплять і ті, які його складали.

Терновий вінок — корона мучеників за Правду... Терновим шляхом вони ішли і впали на тім шляху. — Терновим шляхом ішли й підуть ті, що йшли сьогодні за сим вінком... Підуть ам там, — де вже не буде більше терня, де будуть рожі і щасте... до Вольного Краю.

Лише терне їм зложили, бо сумний день і сумна хвиля... бо — рож для нас немає ще...

Хор стрільців співає... тихенько... сумно... "Спить горої, спить..."

І чуєш у своїому серці розпуку, біль, що гидає тебе в божевіллі, в одчай... бачиш тугу тих мерців-героїв, тугу за рідною землею, за рідним вітром, місяцем, сонцем...

Тихенько кінчилась пісня, просила заснути, забути горе й наругу, яка творилась на землі під сонцем... Втихла пісня, а з нею все стихло.

Стихли холодні, мраморні пам'ятники й кам'яні скрижали й зелені ялинки нагробні.. й засумували...

Гробову мовчанку перервав сильний і рішучий голос чет. Дольницького. Став на найвищому гробі, в середині поміж стрільцями. — Низький, смаглявий з чорним волоссям, з підстриженим вусом... зняв шапку-галичанку й говорив. Його слова ширі... святочні... плили повільно, як пригноблене горем життя, то неким громом греміли, взивали до пімсти, то чути було в них дзвін тривоги, що в тиху, спокійну ніч будить усіх до оборони своїх достатків і життя рідних, то знов рвалися бистрими блискавками, що ріжуть хмари і дають знак, що буде велика буря, і ясне веселе життя заміниться в пекло. Кожде слово вилуцьувалося з його груди і пробивало серце слухачів. Перед їхніми очима котився час, в яким писала свою історію Україна, а своїми свідками лишала високі могили, трупи, кров і сльози. — Остання хвиля-ясне сонце, близьке щастє, а там... знов могили, знов кров і сльози... наруги, знущання... і тільки віра ще осталась, віра у справедливість... але й вона завела, а сей завід дав нам науку, дуже-дуже дорогу науку! **"Воля народу потребує сили і крові!"** І ту силу ми створимо... ту кров ми дамо!

Слова чет. Дольницького тронули самі найглибші, найбільш болючі струни стрілецького спокою. — Виплив весь біль, усе горе, всі нещастя рідного люду. — Стрільці пізнали, що визволення Рідного Краю лише в їх руках.

"Всесильні рішили, та тільки для себе" — говорив бесідник. "Про долю народу мусить рішати тільки сам народ." Се сьогодні наш нарід вже розуміє.

"Не камянійте на пімих могилах

І на руїнах сліз не лїть безцїльно"... але клонїться їм і зі смерти героїв читайте заповіт"...

Скінчив.

Усіх очі дивились у бесідника сторону, а свідомість казала не камяніти.

Ні, вони не камяніли!! Закамяніле серце не відчує так сильно сих слів... воно не буде так зворушливо битись... Воно не відчує сього великого моменту, в яким тисяча людий свої душі злучила і з дивним почуванням ждала ще чогось, чогось більш палкого, більш рішучого... ждала хвили, коли нове, поранене, окрівавлене сьогодні нашої історії зійде кровю!!!

І воно сходило.

Полковник Вольф подає бесідникови звинений у трубку папір з рукописею клятьби-присяги... Дрожащою рукою розгортає його бесідник... Полковник знімає шапку, підносить два пальці в гору, за ним усі...

Щось пройшло тілом усіх... щось нове творилось... творилась нова Українська Галицька Армія... цїль її та сама, — тільки засоби й дороги до неї иньші... В новім пораненім сьогодні нові родились герої.

Зворушливим рішучим голосом бесідник читає:

"Ми, останки Української Галицької Армії"...

Відрухово, як вихор відгомоном понесли ті самі слова із тисячі грудий присутних. — І ніхто їм не приказував, ніхто не поучав.. ні, се серце їм казало й вони слухали...

А бесідник читав:

"Ми, Останки Української Галицької Армії, що від 1918. р. несемо солодкий тягар святих визвольних змагань, у день народнього протесту проти зневажливого і жорстокого рішення про долю нашої Батьківщини, на вільній землі братнього чеського народу, К л я н е м о с я :

...на хоробрість Святослава, могутність Володимира, мудрість Ярослава, силу Осьмомисла, велич Романа й бойкість короля Данила, на очайдушність козацьких лицарів, державну ідею Хмельницького, ідею соборности Дорошенка й самостійности Мазепи,

на зусилля першого військового скитальця Орлика і славну Матію-Січ,

на завзяте Залізняка й муки Гонти, на віщий дух Тараса й українського Мойсея Франка,

на буйні голови героїв з Маківки, на кости борців за третю державність, на імя нашої Української Галицької Армії, на пам'ять жертв ляцьких "таборів смерти", на море сліз наших батьків і материй, на муки живцем палених українських дітей, і

на прапор української держави, не склонити його вниз, а непохитно іти далше по раз вибраним шляху і все і всюди, усіми засобами і способами виконувати повну свободу Рідного Краю.

А кудиб не кинула кого з нас теперішня судьба, то к л я н е м о с я у визвольній боротьбі вихіснувати ріжні дороги, шоби в день освободження послідної пяди Української Землі зійтися при спільно осягненій цілі, у вільній українській державі.

У сповненню сього святого завдання допоможи нам, ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДІ й ТИ ВСЕСИЛЬНИЙ БОЖЕ! АМІНЬ!"

І коли дивитися на сі ряди змізерованих Скитальців, коли представити собі їхнє положення, а протиставити нинішню їхню поставу, хочеться сказати: Так, вони вихіснують усякі дороги, вони вживють усякі способи і звільнять Рідний Край від наїздника. — Не зможуть в отвертім полі, не зможуть око в око стати проти ворога, то розлізуться поміж нього й точити його будуть як точать хроби трупа, як черви дошку, як ржа залізо так довго, доки труп сей на велику славу Правди і Справедливости не впаде, доки не зникне послідня ненажерлива паша наїздника із землі спокійного нашого батька-хлібороба й доки не всміхнеться замучена Мати. — Не зможе Український Галицький Стрілець стати на західних границях України зі зброєю в руці — він переміниться в кертцю. — Сього вимагатиме всенародня справа і своя держава. Западе в підземелля й вирине звідси аж тоді, коли вже сповнить своє

завдання, коли підкопає се велике дерево тиранії, подлости й ганьби двадцятого століття — ляхчини.

Вони те роблять.

Піднесені в гору руки тремтіли зі зворушення і зі зрозуміння ваги хвили. В деяких сльози струмками пили по зболілим лиці, а уста шептали слова присяги до кінця та укладались у пам'яті стрілецької душі на довго-довго...

І якби ви прийшли, ви всі, що може під впливом прігнобуючої хвили стратили віру в свою силу, і якби ви бачили ті лиця і жар сих очей у хвили, коли клялись на все найкраще з історії свого Народу, на кости найблизчих і найвірніших своїх товаришів, ви вийшли б інші з поміж тих мурів... Ви вийшли б більші, чим прийшли, бо Ви побачили б свій гордий нарід, що шиї своєї не з'їгне вже більше в ярмо й рабство, ніж коли не буде!...

"У сповненню сього святого завдання допоможі нам, Великий Український Народе і Ти всесильний Боже, Амінь!"

Скінчили. Заклялись-заприсяглись... А свідками присяги були вбогі могили їхніх товаришів, зелені ялинки цвинтарні і ясне сонце на небі...

Повільно і спокійно опали руки, а в воздух рознеслись звуки стрілецької оркестри. "Ще не вмерла" грали.

Як мур спокійно стояли всі кругом... Вони переродились... вони готові на все... вони докажуть, що присяга їхня не буде святотатством... Їх хвчля змніла... вони взяли більш обовязків на себе, обовязків солодких, святих, взнес-

лих і тяжких...

Після гимну зачав стрілецький хор "Не пора". Перші звуки підхопили всі присутні й понеслась пісня загальна... всі співали...

"Ми поляжем, щоб славу і волю і честь Рідний Краю здобути Тобі"...

Се була друга присяга, яку говорило спомом серце стрілецьке, й лучила їх, щоб спільно здобути Рідному Краєві і Славу і Волю і Честь.

І ще одна пісня виплила з грудий стрілецька. "Ми гайдамаки".

І знов чулося і вірилося, що як сотня поляже, то прийде свіжих сто тисяч до бою. І мусять блиснути свячені ножі, й мусять наситити скажених, і таки встануть, встануть подоптані раби.

Скінчилось.

Полковник вийшов, за ним у порядку виходили частини війська та уставлялись батавами в поворотний похід. За хвили рушили батави і знов ішли німо через місто. Вертали до табору.

Знов замкнулася дровяна, таборова брама і знов заройлися таборові доріжки.

Пілий день ніхто не вийшов поза табор. Се був день народнього протесту. Начався особливим настроєм і так скінчився. Скінчився день, який зродив у душах останків УГА, нове, свіже, сильне завзяте. Се була хвиля, в якій зовсім змінилась душа Скитальців, яка в місце налії на справедливість, зродила віру в нову счлу Народу, Вигнала надію на чужу поміч, а створила одну велику думку: **а сила в нас самих!**

П. — "Скиталець".

ДАНИЛИШИН І БІЛАС.

Чи знаєш полк? В рушницях куль не має, Не має хліба, одягу, чобіт!

Та що йому?! Він край боронить

Від ворогів, а ворогів ввесь світ!! (Б. Лепкий).

Так, знаємо! Це тепер "Українська Військова Організація".

В рушницях куль не має. Не має хліба, одягу, чобіт. Але зато має тисячі карних членів, борців-лицарів, котрі ведуть чинну боротьбу аж до загибуні, за **свободу України**.

Такими карними членами УВО були **Дмитро Данилишин і Василь Білас**.

Дмитро Данилишин, шевський челядник, не високо вчений, не раз серед знаряддя шевського кидався у вир думок над долею свого народу. Бо ті скажені вістки вже так надоїли, ох, надоїли!.. Там заарештували... там засудили... А там повішали... Всіх за "державну зраду". "Зрадили" ворога тому, що хотіли його прогнати зі своєї рідної землі. Того ж він і боїться і за зраду судить...

Хібаж ми не маємо права ворогів займанців прогнати? Та хіба ж може їх прогнати, не маючи ненависти в серцю до них?.. За ті кривди,

які вони нам заподіяли!.. Чейже найменша пташечка пімстою горітиме, коли ви їй гніздо розвалите, коли ви їй кривду зробите. А повалите їй гніздо, то вона ніяк не може жити і водночас друге буде...

Ми ж народ, що хоче жити!

Через море жаху й бід,

Хочем знову воскресити

Сонце з ясних літ!

От, серед таких думок, у шевській праці, не раз він горів пімстою до вражої, дикої ляхчини... Нераз кидав шило і молоток, брав свій чорний записник і всі ті кривди, які лях діяв нашому народові, — він записував.

В. Білас, бувший ученик відділової школи, був тепер крамаром. В крамниці коли не раз він сидів самотою, відчиняв вікно і тужно розглядав навкруги — на чорноземі, на пшенишні золотокосі ниви, котрі мріяли щось... ніби з Богом розмову вели. А вишневий садок був тихий і також з небом розмовляв. Краса України стукала до його душі. Та бідному крамарові здавалося, що навіть і на природі ляхський режим затажив.

Приходили люде до крамниці, також розказували: про арешти... засуди та катування. Сидів нераз сам і розгортав сторінки часописи; такі самі вістки і там... І думав Він — "та ж це наїздників мета, що б нас лишень вивішати, вистріляти, винищити до щенту. Бо зайди хочуть самі на Україні панувати". І люта злість хапала його за серце. "Загинуть як собаки зайди, а нашого народа не вбють!" — виривались йому слова з грудей.

В таких хвилях пригадувалася крамарові Українська Держава, яку памятав з перед 14-ти літ, ще як був маленьким хлопцем. Як то в ній жилося свobodно й мило, — хоч і через короткий час. Ох! Ніколи не забудеться... Одушевлявся спогадами з часів свободи та мріяв про цю чудову дійсність будуччини.

Нераз приходив книговодчик по рахунок. Рахунку на час не було. Книговодчик кляв, на чім світ стоїть, дорікав йому, що "тобі сороки в голові а не праця." — Дещо в тім було і правди. Бо "український бойовик не думає про себе, тільки про націю, про Державу Українську". Бо бойовик каже: "я думаю, що найкраще за себе думаю, коли цілком за себе самого не думаю і аж регочуся від того накопиченого думання!"

Так і Білас думав. Так само теж думав і його друг, Данилишин. А тому, що так думали, вони оба, враз з другими бойовиками, слухняно виконали то, що їм наказував приказ Команди. А приказ був такий: "Відібрати українські гроші на українські цілі!" — Пішли і відібрали, по можності що могли. За це лях поставив їх під шибеницю. Через смерть свою вони народними героями стали. Сотки тисяч інших їх слідами підуть!..

Бракує Вас між нами живими!
Та дух Ваш, вірні Лицарі й Герої,
Між нами, що осталися живе,
Нову кладе в кріпкі долоні зброю
І до незломного, святого бою
За волю Рідного Краю зове.

Ще дві свіжі вирости могили. Ще в двох родинах когось забракло. Ще двох із найкращих синів стратила Українська Нація. Двох із найкращих борців **вражий** ляхський кат повішав. За що? За то, що **боролися за Рідну Вітчину, за Волю України.**

Спіть хлопці в темнім гробі, спіть... про волю, кращу долю Вашого Народу сніть...

І. В. член ОДВУ.

НАРОДНА ПІСНЯ ПРО ГЕРОІВ.

Погибші українські революціонери стають легендарними постаттями для широких мас українського народу. Такими теж зістали тепер постаті б. п. Біласа і Данилишина.

Ці герої смертю своєю dokonали великого діла — більшого, ніж за життя вони могли dokonати. Їх революційний дух зступив на українські маси, які тепер пісні про них творять а селська молодь їх співає.

Тут подаємо оригінальну відписку такої пісні, яка не вийшла з під пера поета, але створилася Бог зна де, в далекій, темній закутині галицького села. І хоч не має вона поетичного оброблення щодо форми, та зато в своїй простоті надзвичайно влучно схоплює подію і віддає сентимент народу.

Пісню цю надіслав оден із молодих українців в Галичині в листі до свого товариша в Нью Йорку.

ДОРОГИЙ ДРУЖЕ!

".....Пересилаю Тобі пісеньку, яку співає нарід тепер по останній трагедії, яка розігралась на Західно Українських Землях, а саме по повішенню двох молодих героїв Данилишина і Біласа."

С. Д.

Ой у нашім Львові сталася новина,
Чогось зажурилась Ненька Україна.
А до її хати приїхали кати,
Щоби двох молодців зі світа зігнати.
А в четвер у вечер сталось рішення,
Що йде двох молодців на повішення.
Стогнали гори, шуміли діброви
А кати хотіли на свята крови.
В п'ятницю рано у п'ятій годині
Вже на бригідках рух в середині.
Вже шибениці повиставляли,
На двох, невинних, кати чекали.
Вже на переді йде Данилишин
А Білас йде йому товаришем.
Ксьондзи з адвокатами
А на останку йде суд з катями.
Що ти Данилишин собі бажаєш?
Так прокуратор його питає.
Я гордий з того, що тепер гину
За рідну землю, за Україну!
А що ти Білас собі бажаєш?
.....
Я хотівби в гробі тогось дізнати,
Коли ви ляхи будете конати!
А нас героїв е ще много
Тільки чекаем часу такого
На одну гиляку, ляха собаку
Всі без суду вішать будуть.
А ти Мотико, лайдаку, зраднику,
Запродавись нарід, як підлу собаку,
А за твою зраду дістанеш посаду,
Але ти не тішся, візьми шнур повішся.

НА УКРАЇНУ.

Травень починався. Відмінний, як деінде та все таки місяць надійної весни. По широких просторах чужини гуляв дикий вітер, не подібний до легенького подільського, чи степового чорноморського вітерця, що повіває в липнєву спеку. Вітер на чужині був нахабно-сильний,

немов дикий монгольський ординець. Віяв, кидав піском у вічі, немов тим бажаючи вигнати деяких людей, що прийшли на землю, котра під його власністю знаходилась.

На Україні також сильний вітер буває. Та кож вальє часом будинки, корінем в гору де-

рева вивертає. Та це не часто повторюється. Вітер на Україні так, як і мешканець того краю, — не часто зривається. Тільки, коли стихія забушує, от тоді він всяким торнадам, циклонам і тайфунам дорівняти може. Стриму не має. А вітер на чужині без ціли, без стихії вічно мирним жителям засипає піском очі...

Та цей чужий вітер, що може зродився десь на великому океані, приніс одного травневого дня в році 193... українським ізгоям, що на чужині віку свого доживали, — тривожні, радісні і захоплюючі вісти. Всі радіо-стації були переповнені радійовими депешами: **"На Західній Україні вибухла Українська Національна Революція."**

В мільйонах примірників друкують цю новину в чужонаціональній пресі, а вісти про це всіма можливими способами, потягами і літаками і на крилах хвиль вітрових-радієм розходилися далі й далі по всіх закутинах широкого світу. "Українська Національна Революція" — оці три слова були зараз в кожного на устах, та ніхто їх так не розумів, як українські такі ізгої-вигнанці з рідних земель. Трепотало у них серце лицарським захопленням на звук слів: "Українська Національна Революція", а захоплення перетворилось в чин.

— На Україну! — кинув хтось з поміж найбільше покривджених ізгоїв, кинув, немов стрілою з лука кошового отамана Байди вистрілив.

— На Україну! — підхопив дикий чужинецький вітер, та поніс цей приказ до всіх тих, що ізгоями себе почували. Отут цей дикий вітер в пригоді їм став. Поніс приказ, вістку по

всім усюдам і не багато минуло часу, як у надбережних портах чужинецької землі Америки й Канади замаячили постаті українських ізгоїв. Поодинокі, купками й громадками спішили вони всіма дорогами до портів. А там кораблі, здивовані обличчя чужинців, які неспокійно питали:

— Куди їдете й пощо, хибаж вам тут зле було жити?

— На Україну їдемо, — греміла горда відповідь.

Здвигали раменами чужинці, зі страхом гляділи безсильні вороги, а вскорі великі кораблі везли людей, може й незорганізованих в боєві відділи, може і беззбройну українську громаду, що не зважаючи на ніщо, ішла на поклик рідної землі, а морські хвилі великого океану відбирали від них присягу:

Ми не підем в компроміс
Із ворогом, що ласки просить, —
Москаль і лях — один враг-біс,
Він вічне тавро ката носить.

Нехай нас небо проклене,
Нехай нас пекло проковтне.
Нам дорога лиш одна:
Пімсту нести ворогам!

Зближались до берегів Європи, а з грудей їхніх неслася нова пісня:

Ми не злякаємось того,
Що гинули діди на палях, —
Ми не зречемося бажання святого;

Волю здобути! — тремти ляше й москалю.

Ів. Шелестинський.

Др. Г. Г. Скегар.

ДО ЦІЛИ.

Як кожна робота повинна мати свою ціль, так робота без ціли є пуста і шкідлива. Коли хочемо збудувати хату, то мусимо насамперед знати: що ми хочемо зробити; яких і де дістати матеріялів до будівлі а відтак мусимо придержуватися виготовленого плану.

Щоби ми могли докінчити будову хати, ми мусимо насамперед мати добрий план. Крім цього ми мусимо мати когось, хто вівби провід у виконання цього плану. Цей провідник будови мусить бути фаховий чоловік, коли не хоче мати неуспіх. Зовсім так само річ мається з громадською справою. Біда лежить в тім, що українці всьо будують без попередно виготовленого плану. Возьміть першу ліпшу нашу громаду одновірців а побачите, що вони вже "щось будували", або "задумують щось будувати". Та коли приглянемося ближче, то знайдемо, що і попередне їх будовання не мало плану, і задумане нове будовання також є без плану. Навіть коли спитати їх, що то значить "народна праця", то майже ніхто з них не може на це як слід відповісти. Однак, помимо цього, той гур-

ток даліше провадить "народну працю"!

Найконечніша наша потреба під цю пору є виховання нашої тут родженої молоді в українським дусі. Початкуюча українська школа при кожній церкві, чи теж товаристві, далеко ще не вистарчає на це. Устроювання представлень та діточих концертів є помічним, але рівнож невивистарчаючим. Коли б додати цілий ряд наукових відчитів для дітей і для старших, то це вже поправилоби нашу справу. А колиби ще завести курси українознавства при кожній громаді та вести це вже пляново і систематично, тоді нема чого боятися, що наша молодь пропаде.

Але питаєте тепер ви, — а скільки маємо ми тепер таких церковних громад, чи товариств, при яких зорганізовано: 1) українську школу для дітей, 2) візрцево ведені драматичні гуртки та при яких 3) зимою і весною даються відчитати та 4) ведеться школа українознавства вже для старших студентів? Довший час треба ходити зі свічкою, щоби знайти таку громаду, яка моглаби тим всім почванитися! А ще довше

треба ходити, щоби знайти ідейного і патріотичного народного провідника, який хотівби такою роботою зайнятися.

Та хотів вже багато загублено, то справа не є безнадійною. Першими такими ідейними провідниками повинні стати всі наші священники. До себе вони малиби дібрати відповідних людей, щоби таку культурну народну працю повели у своїй громаді! А коли б така праця поширилася поміж нашими громадянами, тоді небулоби страху, що хтось із священників не схоче виконувати цього обов'язку, бо громада скоро позбуласяби його як непотріба. Але тут ще раз підчеркаю, що **початкуюча українська школа для малих дітей зовсім не вистарчає на оправдання священника, що він совісно вже сповнив свій народний обов'язок.** Підчеркаю це тому, бо знаю таких священників, котрі думають, що їх праця кінчиться на азбуці.

* * *

Другою важною справою — поза вихованням нашої молоді, є створення одного **сильного національного фронту всіх націоналістів в Америці.** Українці не сміють бути вічно сліпі на факт, що до тепер розбивали наш фронт (і через це не приходили ми ніколи до єдності): 1) негодування на тлі релігійних переконань, 2) партійні приналежности, 3) особисті міжусо-

биці і 4) **національна несвідомість.** Та прийшов вже найвищий час, коли ми мусимо погодитися із певним фактом, що в Польщі українцям греко-католикам зовсім не живеться краще, як українцям православним в Румунії (не згадуючи вже про Росію і Чехословаччину). А це лише доказує, що нашим ворогам не робить жадної різниці, якої віри ми є, а вистарчить їм знати, що коли ми не Поляки, не Румуни, не Росіяни — тоді ми заслуговуємо на зле трактування, і що треба з нами поводитися як із неіснуючою нацією.

Виходить із цього слідуюче: нехай кожний українець по диктаті своєї совісти належить до якого релігійного угруповання хоче, але де рішається справа України, туди він має прийти як українець і **лише як українець!** Ми, українці в Америці і Канаді, маємо вільний голос та вільні руки, тому моглиби (як би хотіли) чимало помочі нашим братам за морем. Але, щоби ми могли це зробити, то найперше мусимо увільнитися сами від всяких пересудів та **обеднатися під оден український прапор і провід.** Доки цього не зробимо, годі думати про поміч другим — коли ми самі остаємося безпомічними!

Українці в цілому світі мусять прийняти такий девіз: **між собою можемо сваритися, але коли маємо бити ворога, то йдемо спільно всі, як оден!**

Е. Ляхович.

МОВА І ЇЇ ЧИСТОТА.

Недавно на сторінках "Свободи" розвинулася була широка дискусія на тему чистоти нашої мови. Помимо всестороннього висвітлення цієї справи — ми позволимо собі ще раз вернути до цієї теми, але вже не з боку милозвучності нашої мови, чи з боку оригінальності наших слів, тільки підійдемо з чисто націоналістичного боку, і постараємося відповісти на такі питання: чи мова є основним фундаментом нації, чи вона є джерелом національної сили і яку роль вона відграє при будові держави?

Заким приступимо до відповіді на ці питання — візьмим під увагу такі факти:

Між Австрією і Німеччиною в часі історичних подій нераз приходило до озброєних розправ, хоч австрійську державу створили Німці і так в уряді, як і в армії урядовою мовою була німецька мова. Спільна мова тут ще не вистарчала, аби між тими двома державами панувала згода, єдність і братерське порозуміння.

Подібний і ще більше яскравий випадок зайшов поміж Американцями і їх матірним краєм, Англією. Вони теж говорили одною і тою самою мовою, багато з них навіть родилося в Англії, а мимо цього вони підняли революцію проти англійського правительства і так довго боролися, аж доки не досягнули повної незалежності. І в цьому випадкові спільна мова не довела ті дві рідні гілки до духового порозу-

міння і їх суперечні погляди розв'язали щойно кров і багнет.

Не менше цікавий, тільки дещо відмінний випадок ми подибуємо в Швейцарії. Швейцарію збудували відлами аж 3-ох народів: німецького, французького і італійського. І хоч всі ці відлами до нині послуговуються своїми окремими мовами так у слові як і в письмі, а навіть часто Швайцарець німецького походження не розуміє Швайцарця французького, або італійського походження — то мимо цього історична традиція, спільна боротьба і систематичне виховання споїли їх так сильно в одну громаду, що кожний з них без вагання станув би в обороні своєї меншої вітчизни, коли б їй щонебудь грозило з боку німецького, французького чи італійського народу. В цьому випадкові відмінна мова не буде перешкодою для створення з трьох відмінних віток одного народу.

Цікавий випадок подибуємо також в Ірландії. Там завдяки довголітньому політичному, економічному і культурному гнетові — Ірландці затратили свою рідну мову а прийняли англійську. Але хоч вони втратили мову, але не втратили своїх почувань, своєї національної гордості, не загубили охоти до самостійного розвитку і ненависти до ярма. І хоч Ірландців є ледви кілька мільйонів а Англійців сорок, хоч їх край є маленьким острівцем, відтятим від

світа і оточений ворогами, які зараз є однією з найсильніших потуг світа — то мимо цього, вони вибороли свою самостійність і нині мають далеко більше від нас Українців. Бо хоч вони втратили мову, то не втратили національного духа, хоч прийняли англійську мову то не на те аби нею вихвалити Англію, тільки на те, аби нею її проклинати.

Всі ці випадки доказують ясно, що сама мова ще не є основою національності, що вона не є джерелом національної сили і при будові держави вона не все мусить грати першорядну роль. Мова є тільки знаряддям, є тільки інструментом, який може працювати не тільки на користь свого народу, але також і на шкоду, залежно від обставин і людей, які тою мовою орудують. Як приклад у цьому випадкові найкраще послужить таки наша рідна Україна. Ми знаємо як там рідною милозвучною мовою наїзники плюгавлять нації найсвятішій національній почування, як нашим рідним друкованим словом опльовують нашу світлу історичну минувшину. Ми є свідками як Москва своїми, по українськи говорять фільмами старається зідеалізувати і окрасити тип нікчемного раба, що покірно клонить шию в московське ярмо і рівночасно понизити і висміяти того лицарського типу, який не дається обдурити московським хитрошам, який не лякається жорстокостей наїзника а хоробро йому ставив чоло і все має на увазі тільки свою самостійну державу. В цьому випадкові наша рідна мова є також на услугах ворогів і тільки ці услуги Москва мала на увазі, коли дозволяла на так звану українізацію України. Вона позаводила нашу рідну мову на те, аби ми всюди нашою рідною мовою до Москви молилися. Аби при допомозі нашої рідної мови затроїти нам нашого національного духа.

Бо дух є змістом, основою нації і джерелом національної сили. Англіїці творять могутню Англію не лише тому, що говорять по англійськи, але також тому, бо вони люблять свої британські острови, вони люблять Лондон, Тамізу, свої звичаї, свою мовчальність. Вони горді на свою культуру, на свої уподобання, що є рівнозначним з національною гордістю. Вони вірять, що їх уподобання є вищі і кращі від уподобань других народів і це є джерелом їх агресивності і експанзії, цебто наступу і розросту. Вони не тільки вміють любити свободу, але також вміють ненавидіти ярмо і ним погорджувати. І якраз ця остання риса двигнула Американців в обороні загроженої свободи навіть проти своєї батьківщини, Англії.

В іншому випадку, як на пр. в Швейцарії, спільна боротьба проти тиранів-гнобителів, як також одна природа так тісно сплели три відмінні вітки, що вони мимо мовних ріжниць створили одну швейцарську націю.

З тих історичних прикладів ми мусимо для себе витягнути науку, а саме, хоч як ми можемо любити нашу мову — то всеодно ми не повинні її перецінювати і тільки на ній будувати нашу

державу. Бо якраз переоцінка нашої мови в минулому і нині приносять нам великі шкоди. Якраз переоцінка мови є причиною, що так звана "українізація" спантеличила стільки наших людей! Ці нещасні жертви так захопилися зовнішньою українською формою, що не доглянули під нею хитрого московського змісту. "Написи на стаціях по українськи", "білети по українськи", "газети і книжки по українськи", "фільми по українськи", "поліцаї говорять по українськи", — е, кажіть собі що хочете, а таки є Україна!!" Так горлали в телячій захопленню ті, що їздили у відвідини на Велику Україну. А було між ними чимало представників високого образования. Треба було дуже холодної води, аби привернути ім змисли. Та деякі з них подуріли на віки. Вони до нині не бачуть, що Москва при допомозі нашої мови продовжує свою імперіялістичну політику, при допомозі нашої мови вбиває в нас охоту до свого самостійного життя і вмовляє в нас всіма силами, що ми до державницького життя нездатні. Вони не бачать, як Москва хитро закладає підземні канали, при допомозі яких буде висмоктувати з України всі її матеріяльні добра. Не бачать, як Москва чим раз більше обтинає права України, чим раз душе затягає петлю і нишком годує нового Волуєва, який у відповідний момент знова закінчивби: "Не било, нет і бить не может". Наші нуждарі не бачать цього, бо їм очі заступила зовнішня українська форма.

Але не тільки в Галичині інтелігенти звикли перецінювати рідну мову. Ще більше її перецінюють на Великій Україні. Мабуть тому, бо царський режим нашу рідну мову жорстоко переслідував. Вона була свого рода мученицею і як мучениця видала своїх апостолів, які неначе хусити-талмудисти блідли зі страху, коли у нашу мову залетіло яке чуже слово. У свій час вони робили велику народню роботу. Однак нині, маючи на увазі вище згадану небезпеку і хитрощі Москви — ми не сміємо перецінювати мови і ставити її як головний фундамент нашої державності. Хоч це вразить деякого, але з боку нашої державності булоби краще, коли б наш нарід, так як Ірландці, був загубив мову та національного духа не втратив і коли б по московськи проклинав Москву і її ненавидів, ніж по українськи мавби її славословити.

Бо Українцем бути ще не вистарчить вміти чисто по українськи говорити. Того може навчитися кожний пильний чужинець. Щоби бути Українцем, ще треба по українськи відчувати, треба любити свою культуру, свої уподобання, мати національну гордість, терпіти з причини нашої нинішньої неволі, ненавидіти гнету і в границях можливости боротися з ворогами. **Справжній Українець повинен прагнути своєї власної держави.** Коли він цього не хоче і за це не дбає, то будь він з під Львова "русин", чи з під Києва "малорос" — він не буде Українцем, тільки покручею, гідною милосердя і... погорди.

ВОЯК І ТЕХНІКА.

(Генеральмайор Клінгбайль. — "Мілітервохенблат" Ч. 25/32. — Переклад.)

(УП) В судьбі машинової техніки, яку розвинула душа білого чоловіка в наслідок пекучих потреб, нічого вже не можна змінити. Як давніше виступав чоловік проти природи, так сьогодні виступає машина проти людини. Чоловік, що давніше думав побороти природу за поміччю машини, став в наслідок цієї боротьби сам невідьником машини, чи він цього хоче, чи ні. В наслідок все кращих улпшень та удосконалень машина вже стратила свою первістну ціль. Починається утеча людей від машин. Біла раса мала то нещастя, що зрадила свої таємниці, свій інструмент опанування природи, чорній расі. Теперішня криза не є переходною. Вона є початком катастрофи, яку не дасться виминути. Для нас отже не лишається нічого іншого, як заповіт Шпенглера з його твору "Людина й техніка": витревати на страченому пості, без надії, без ратунку, без оптимізму. Цей останній бувби нічим іншим, лише трусливістю.

Тут не будемо розводитись над цим, чи те-зи Шпенглера мають примінення до всього людства, чи ні. На підставі логічних роздумувань можна видвинути аргументи й проти його.

Для читача, якого цікавлять першзавсе військові питання, цікаво в першу чергу довідатись, чи машина буде мати такий самий вплив і на його область думання, на війну, чи ні, як це Шпенглер предсказав для цілого людства.

Питання таке є оправдане. Давніше війна була боротьбою за існування, за добичу, між племенами та народами. На протязі тисячеліть вона стала важним силово-політичним фактом в житті організмів зорганізованих в державні одиниці, а тим самим стала вона по суті одним складовим фактором нашої культури, на який всі інші фактори впливають так же само, як на все інше.

До елементів, що на протязі віків впливали на хід воєн, як політика, господарство, войовничий дух, воєнна організація, допоміжні сили в формі зброї і т. п. треба дорахувати в нових часах ще й техніку. Людські способи запрягати до війни все нові й нові сили природи стали вже чимсь більшим, як підсиленням воєнного діланья.

Щоб мати певний погляд на цей розвій треба його поділити на 4 розділи, як це робить П. Шмітгеннер в своїй книжці "Війна й її ведення в світовій історії".

В першому ступні розпоряджали люде лише своєю власною силою. Найдавніші війни були війни тілесної сили і відповідної зброї. Лише дуже рідко вживалось звіринної сили до війни. Техніка грала там ролю остільки, що вона виходила на верх при стрілянні з лука.

В другому ступні виступає на яв вже людська й звіринна сила разом. Ця епоха протривала від 2 тисячеліття перед Христом до половини 2 тисячеліття по Хресті. Звірят вживалось для ношення тягарів, а коня й верблюда до їзджень верхом. Інші звірі вживались порівнючо

рідко і то хіба лише як помічні средства. В тійже епосі починається також і примінення техніки до війни. Найдосконалішою машиною в війні був боевий віз. Вже в старих часах вживалось механічних приладів для облог твердинь та кидання на віддаль тящих предметів. З них пізніше витворились удосконалені на ті часи воєнні машини.

Третій ступінь починається аж тоді, як до війни запряжено хемію. Цей факт означає найбільший поступ в розвою війни. Від 14 століння вживається стрільного пороху, одначе дійсне його використання поширилось аж значно пізніше. Європа мала тоді перевагу над другими частями світа. Друга фаза цієї епохи почалась в світовій війні з вживанням трійливих боевих газів.

Четвертий ступінь надходить тепер і зветься автотомоторним. В йому сполучено хемію з механікою, які дали змогу витворити мотори й вози нового типу, літаки, бальйони, танки і може ще щось нового.

Цей четвертий ступінь ще не дійшов до кінця, а вже помітний є пятий, електричний. Електрики вживалось досі лише для забор та для передавання вісток. Нині дискутується та випробовується інше примінення електрики в війні. Заразом висувається також на яв проблем примінення бактеріології в війні.

Друга половина світової війни зазначилась масовим вживанням машин в війні. Тут повстав проблем "чоловік і машина" зглядно "чоловік і матеріял", який має велике значіння для будучности війни. Нищення матеріялу може йти в безконечність, але чоловік все залишається як фактор, що орудує тим матеріялом, що його творить і на якого звертається все сконструоване з матеріялу. Це що люде створили, звертається якраз проти людей. Існування чоловіка в боротьбі техніки стає з кожним днем трудніше, але при цьому він не тратить на вартости як основоположник тієї боротьби. Чоловік і матеріял взаємно себе доповняють в модерній боротьбі. Чоловік не може виходити сьогодні поза обсяг діланья матеріялу через посилене діланья цього самого матеріялу. Людина належить там, де є маса матеріялу, бо лише він може надати матеріялові життя і примінити його як треба.

Суть матеріяльного бою полягає в знищенні чоловіка фізичному й психічному при допоміж машин, борючихся на віддаль, або збиттю людей в такі малі й незначні горстки, щоб по боротьбі матеріялу наступаюча піхота мала вільну дорогу. Й сама піхота захищується за відділи танків, які скорострілами та гарматами нищать всякий опір, що ще його може ставити розбитий ворог. Вислід наступу залежить отже від діланья боевих машин на велику віддаль. Коли в ворожих позиціях ще було при життю хоч кілька людей і кілька скорострілів, тоді наступ рахувався невдачним. Боротьба на віддаль гра-

ла роль і в обороні. Таким чином з часом стратила на вазі боротьба з близька, як це було давніше. Навіть спроби німецької команди ввести знова при кінці війни рухливість піхоти замість позиційної матеріялової боротьби не довели до успіху. Боротьба на віддалі закінчила світову війну на некористь Німеччини. Останні бої світової війни були чистими боями артилерії в повному значінні цього слова. В таких боях йшла піхота до наступу лише там, де вже ворог був цілковито знищений, цебто був вільний шлях. Заходить питання, чи такий зворот в останніх роках світової війни не був спричинений загальною перетомою людей, які звирялись більше машинам, як самим собі. Питання не розв'язане і військові фахівці ще далі обстоюють думку, що наступ піхоти є найважливішою військовою дією.

Модерна техніка отвиряє нове поле для війни з близька. Через моторизацію і панцери війна на віддалі стає безпредметною і не вирішить стільки шкід, як давніше. Знова війна на близьку віддалі стає актуальною, хоч і в панцерних возах. Навіть кількакратні лінії танків та панцерних возів не зможуть рішити бою. За ними мусить наступати піхота. При машинній боротьбі війна не має рухливого характеру. Модерна тактика введе мабуть знова рухливість на фронт. Рівнож проблем примінення електрики в війні, як також спеціальних завдань летунства, нададуть людині знова більше значіння, як в боротьбі матеріялу і машини.

Модерна техніка надасть також зовсім іншого вигляду не лише самому фронтові, але й запілля і зменшить між ними різницю. Досі було так, що край, цебто запілля, не відчував на собі безпосередніх тягарів війни, зглядно фронту. Нові здобутки техніки дають можливість переносити безпосередно військові операції на весь ворожий народ, в запілля. Нині є технічно можливим кидання бомб на ворожі міста та нищення індустріальних центрів, щоб в той спосіб знищити відпирну силу цілого народу. Це знова буде новий рід війни в її вигляді. Там де народ буде зорганізований і дасть ворогові добрий відпир, буде грати роль в головному фронті

і фронтова армія. Там де цієї відборонної підготовки не буде, фронт заломиться, бо запілля буде знищене й здеморалізоване. Тоді для ворога буде отверта дорога до знищення всього і вся.

Масові армії, знані зі світової війни, правдоподібно зникнуть. Будуть ще існувати різні менші оперативні одиниці для фронту, але головна вага буде лежати на обороні цілого краю, на яку буде звернена головна сила. Тут вже треба підготувати до оборони весь нарід, а не лише армію.

Будуча армія буде гуртом вибраних людей, здібних на все і обізнаних з військовою технікою. Це буде армія фронтова. Затеж резервою буде весь нарід, з якого й буде доповнятися фронтова армія в разі потреб.

Виходить, що через техніку війна поверне знова в свою первісну стадію, в форму боротьби народів в повному значінні цього слова. Можливо, що техніці вдасться винайти способи, щоб відвернути від людей страшні наслідки будучої війни. В цьому перше слово грають вже тепер відповідна будова міст і воздушна оборона.

В обличчі будучої війни стоять нині всі люди якось непевно. Ніхто не знає, як вона буде виглядати. Радикальний пацифізм збирає тут свої лаври. Однак не він зарадить всьому, а відповідна постава й вишкіл народу, які дадуть змогу зменшити страховища війни. Нині машина панує над чоловіком. Ця сама машина мусить довести до того, щоб чоловік знова запанував над нею і над матеріялом. Цебто мусить бути вратована особистість людства.

Все це залежить від доброї волі людей та їхнього взаємного довіря. Нині однак з цього ще нічого не помічається. Після будучої війни прийде знова хвиля пацифізму, яка також знова доведе до нової війни. А причини до цього все знайдуться.

Де нема рівності, там нема спокою. Не можуть на світі існувати народи першої кляси й другої. Всі мусять бути рівними. Чи до цього дійде, трудно сказати.

Василь Треблук.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

(Продовження)

УКРАЇНСЬКА КОЗАЧЧИНА І БОРІТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКУ ВОЛЮ.

Ворогами України не були лише Москва й Польща. На південних степах непокоїли Україну ще й **турки та татари**. Не всі українці повтікали з степів. Вояки й відважні люди там осталися й зброєю відбивалися від татар. Цих відважних вояків звали козаками. До них приставали міщани й селяни, що втікали від поляків. З часом зачали приходити до козаків і пани. Вони гуртували козаків і ставали їх старшими й **отаманами**.

До таких панів належав й український князь **Дмитро Вишневецький**. Він покинув свої

маєтки на Волині й пристав до козаків. Він був досвідчений вояк. Він бачив, що козаки могли би ліпше бити татар та турків, як би козаки мали свій замок. І він зібрав найсміливіших і створив з ними над Дніпром у недоступній місці **Запорожську Січ**. Козаки прозвали його **Байдою**. В поході проти турків у Молдавії попав він у турецький полон і вмер у Царгороді, настромлений на палі.

Поляки задумали взяти козаків під свою руку й завели на них реєстр по українських містах. Але й запорожці й реєстрові козаки билися з поляками за рівноправність і за віру. Вони піднімали повстання проти поляків. Найбільші

повстання були за гетьмана Криштофа **Косинського**, відтак за **Лободи й Наливайка**. Та найліпше zorganizував запорожців гетьман **Петро Конашевич Сагайдачний** від 1616 до 1622 р. Він воював щасливо з татарами, турками, поляками й москалями. Вже не було на Україні православних владик. Сагайдачний попросив грецького вселенського патріярха, що вертав з Москви до дому висвятити українцям митрополита й єпископів. Так відновив він православну українську церкву, котру поляки донищували, позавадивши уніятських владик.

Найславніший український гетьман був **Богдан Зиновій син Хмельницький** від 1648 до 1657 р. В багатьох битвах і за допомогою татар він геть побив ляхів і створив **козацьку** українську державу. Щоб удержати її незалежність Хмельницький зробив з Московщиною 1654 р. в **Переяславі** союз. Побачивши, що Московщина хоче підбити собі поволе Україну, він шукав за ліпшими союзниками. Він навязав зносини з Туреччиною, з Молдавщиною, з Смигородом і з Швецією. Він бажав створити в своїм роді дідине гетьманство-князівство. Та він за скоро вмер.

В Переяславі заключив великий гетьман Богдан Хмельницький договір з Москвою, як рівний з рівним. Але Москалі й не думали дотримати цього договору. Вони хотіли запанувати на Україні. Договір підписано в Переяславі 1654. р. Зараз після переяславської умови прийшли на Україну московські війська. З населенням ці війська обходилися дуже зле. Та й московське правительство скоро почало годитися з Польщею. Воно було готове віддати Польщі половину українських земель. Польські війська знову увійшли на Україну, й почали нищити край.

Хмельницький хотів здержати Москву від згоди з Польщею, й вислав своїх послів на переговори. Але його послів не приймали Москалі до **ради**. Посли вернулися зажурені, й так говорили до гетьмана: "Пропали ми, батьку! Москалі запродали нас Ляхам!" Гетьман скипів гнівом: "Діти, не журіться. Не будемо більше під московською рукою. Кинемо Москву. Знайдемо собі ліпших союзників."

Гетьман зараз **вислав** послів до Швеції, до турецчини, до **Мадярщини** і до Молдавії. Він думав злучитися з усіма тими державами в один союз і вдарити відразу на обидвох ворогів України, Москву і Польщу. Не довелося. Він захорував і вмер дня 8. серпня 1657. р. Його пляни продовжав його наслідник, гетьман **Іван Виговський**. Він довів переговори з шведським королем **Карлом Х. Густавом** до кінця, і вже в жовтні 1657. р. списано точки, на яких мав опиратися цей шведсько-український союз.

Московщина, де не було нікого ніякої волі, а всім рядив деспотично московський цар, на Україні підюджувала своїми агентами український нарід проти гетьмана і козацьких старшин, що ніби вони гнетуть і визискують народ. Московщина робила це на те, щоб розсварити народ і простих козаків з козацькою

старшиною. Так лекше могли москалі закорінитися на Україні. Це їм і вдалося. Бо українці були ще в державних справах недосвідчений народ.

Це була головна причина, чому українським гетьманам не вдалося зовсім визволити Україну. Щоб ослабити Україну, Московщина єдналася і з Польщею. Так 1667 р. зробили вони в **Андрусові** між собою договір, поділивши між себе українські землі, а між Дніпром і Дністром лишивши пустку безлюдну.

Українські гетьмани хиталися то в польський, то в московський бік, аби лише обєднати під одну гетьманську булаву всі українські землі. Не вдалося. З року на рік гетьманська власть на Україні маліла, а московська росла. Москалі перетягали на свій бік українську й духовну інтелігенцію, даючи їм на Московщині високі посади. Р. 1687 віддано українську церкву під московського патріярха. На московщині панувала тьма тьменна, а на Україні за гетьманщини не було неписьменних людей. А як українська інтелігенція злакомилася на московські ласки, культура на Московщині росла, а на Україні впадала.

Великий український гетьман **Іван Мазепа**, котрий гетьманував від 1687 до 1709 р., пішов слідами свого великого попередника Богдана Хмельницького. Він договорився з шведами, щоб за їх допомогою визволити Україну зпід московського ярма. На Україну прибув з військом король **Карло Дванацятий**. Але зима була тяжка. Військо замерзало в походах. До Мазеви пристало мало козацьких полковників і козаків. Лише всі запорожці були з Мазепою. Під Полтавою 1709 р. шведи й українці прогнали битву. Мазепа й Карло з недобитками втікли на турецьку землю в Молдавії.

Так виграв цар Петро. На Україні були гетьмани дуже залежні від Москви. Останній гетьман був **Кирило Розумовський** від 1750 до 1764 р. На розказ цариці Катерини Другої він мусів 1764 р. зложити гетьманство. Так Московщина скасувала на Україні гетьманат.

Перше зруйнування Січи було 1709 р. після полтавської битви. Р. 1734 вона обновилася. Р. 1775 обступило московське військо запорожську Січ і в останнє її зруйнувало. Але до 1784 р. мала Україна ще свою автономію. А того року заведено на Україні вже зовсім московський лад. Україну поділено на два генеральні губернаторства: київське і полтавське.

ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ.

1784 р. на Україні не перестає боротьба за свою національну самостійність. Старшинські роди й козаки переховують у родині перекази про давню славу минулості. І нарід не забуває давнину. Піддержують український рух українські вчені, письменники й поети. За це їх нераз тяжко карають чужі й свої. Та завзятці не піддаються. Вони знають, що їх думка вкінці побідить.

Упоравшись з Україною, Московщина взялася й до Польщі. Польща була знеможена боротьбою з українцями. Ще 1768 р. повстає ук-

раїнський нарід проти польського панування. **Це коліївщина й гайдамаччина.** Між народом пішла поголоска, що Московщина пішла своє військо на допомогу повстанцям. Московське військо прийшло, але не на поміч, але, аби здавити українське народне повстання.

Прийшло до розборів Польщі. Порозбирали її Росія, Прусія й Австрія. Р. 1772. переходить Галичина під Австрію. До послідньої світової війни жив український нарід під двома державами: Австро-Угорщиною й Росією. В Галичині й на Буковині мали українці волю. Вони бодай розвивали свою науку й письменство. В Росії був на українців більший гнет. Р. 1876. московське правительство зовсім заборонило українське письменство. Р. 1904. і 1905. Росія прогала в Манджурії війну з японцями. В Росії повстала революція. Заведено конституцію. Нарід вибирав державну думу, то є російський парламент. До державної думи дістаються й українці. Для українського слова трохи покращало. Повстають українські часописи. Друкується багато українських книжок. Засновують кооперативи й союзи їх.

Р. 1914. вибухає світова війна. Росія взялася винищувати українство. На Україні замкнено всі українські товариства й заборонено українські часописи. Москалі заняли Галичину й Буковину й заборонили й тут видавати українські часописи й книжки, замкнули всі школи й заборонили урядування українською мовою. Українських дідичів арештовано й вивожено на заслання в Сибір. Здавалося, що Московщина знищить українців всюди.

Та москалям війна не повелася. Ніколи в світі москалі ще не виграли війни з великою державою. Московські війська вступилися з Галичини й Буковини. Проганяли їх також українські добровольці — Січові Стрільці.

В марті 1917. р. вибухла в Росії революція. Цар Микола Другий уступив з престолу. Всі народи російської держави кинулися добувати собі волю. По вулицях на Україні показали вперше українські жовтоблакітні прапори й залунала пісня "Ще не вмерла Україна". В Києві утворилася Українська Центральна Рада. Це був перший український парламент.

Українці думали лишити Україну в союзі або як то кажуть, у федерації з Московщиною. Але москалі вважали себе за панів на Україні й розпочали з Україною війну. Московський уряд став підбурювати проти українців темні більшовицькі маси. Дня 11. січня 1918. українська Центральна Рада проголосила самостійність Української Народної Республіки. Дня 9. лютого 1918 Україна заключила в Берестю мир з Німеччиною, Австрією, Болгарією й Туреччиною. Поза межами України осталися лише Галичина, Буковина й угорська Україна. В тайний договір з Україною зобов'язалася Австро-Угорщина створити з цих українських земель окремий коронний край з власним українським соймом.

Тимчасом налізули на Україну большевицькі війська. В Харкові утворили большевики

своє правительство України. Україна попросила Німеччину й Австро-Угорщину на поміч. За допомогою цих союзних військ українські війська вигнали москалів з України. Дня 29. квітня 1918. р. став Павло Скоропадський гетьманом усієї України. Українська Держава почала порядкуватися.

В р. 1918. заломлюється побідний, до того часу воєнний фронт центральних держав. Спершу піддалася Болгарія, а відтак склала зброю й Німеччина й Австро-Угорщина. Австро-Угорщину розбирають сусідні держави. Решта розпадається на малі державки. Німецькі й австрійські війська покидають Україну. Подібні держави антанти: Франція, Англія, Америка, Італія, Японія й їх малі союзники жадають, аби гетьман усієї України проголосив федерацію з Росією. Він це і зробив.

Проти гетьмана піднявся під проводом директорії з чотирох усенародне давно підготоване повстання. Відновилося Українська Народня Республіка, коротко УНР. Гетьман утік, програвши війну, до Німеччини. А українські війська, прогнавши гетьмана, порозбігалися додому, часто забираючи з собою і зброю. Невеликі військові сили осталися під командою УНР. Директорія розпадається. Провід УНР і військ перебирає головний отаман Симон В. Петлюра.

Українська Національна Рада у Львові проголосила 19. жовтня 1918. року Західню Українську Народню Республіку, коротко ЗУНР. Галицька українська армія, коротко УГА, займає 1. листопада 1918. р. Львів і цілу Галичину. Цим починається війна з Польщею за українські землі. В Києві на Софійській площі проголошено 21. січня 1919. року зєдинення Соборної України знала антанта, що їй робити. Аж 14. березня 1923. р. рада амбасадорів антанти прилучила Східню Галичину до Польщі. Мармарощина, Буковина й Басарабія осталися при Румунії.

Так осталися Українці без власної держави. Держави, що їм дісталися українські землі, крім Росії, з'обов'язалися в міжнародних договорах шанувати права національних меншин, між котрі попали й Українці, а навіть дати автономію для українських земель. Але слова не додержують.

У Росії 6. липня 1923. р. ухвалено конституцію Союзу Російських Соціалістичних Республік, коротко СРСР. Одною з таких республік є й Українська Радянська Соціалістична Республіка, коротко УРСР. Столицею УРСР є місто Харків. По конституції мала УРСР великі права. Вона мала навіть своїх власних дипломатичних заступників у чужих державах і своїх конзулів. Але Москва з року на рік відбирала УРСР її права, одно за другим. Тепер УРСР має обокроєну автономію і всіми справами рядить Москва. Членів правительства УРСР, котрі не хотіли робити у всім волю Москви, Москва арештувала і карала. Перший президент УРСР Раковський засланий на Сибір. З українським населенням робить Москва, що сама хоче. Так то було і за царських часів від Переяславської умови 1654. р., по котрій гетьманська Україна

була самостійна держава в союзі з Москвою. Незадовго дібуться Українці до самостійної України.

Мирова конференція в Парижі признає 17. марта 1919. р. Закарпатську Україну Чехословацькій Республіці. Українська галицька армія, уступаючи перед поляками, перейшла 16. липня 1919. р. Збруч. У мировім договорі з Австро-Угорщиною в Сан Жермен під Парижем держави антанти переняли на себе суверенність над Східною Галичиною. УНР заключає договір з Польщею проти Москви у Варшаві 22. квітня 1920. р. Але Польща Україні не дотримала слова. Війська УНР допомогли Польщі прогнати Москалів, котрі окружили були вже й Варшаву 1921. р., аж поза Київ. Але поляки заключили відтак у Ризі 18. березня 1921. р. мир з Московщиною без Українців. В цім мирі поділилася

червона Московщина з Польщею українськими землями. На захід від лінії Збруч — Острогож — Сарни українські землі припали Польщі, а на схід від цієї лінії совітській Росії. Так дісталися Польщі Волинь, Полісся, Підляшся й Холмщина, а ціла Велика Україна увійшла в склад СРСР. Як у минулих віках за царських часів, так тепер за большевиків ділиться Москва з Варшавою українськими землями.

З західними українськими землями сталося так: у Севр під Парижем великі держави роблять 20. серпня 1920 р. договір, котрим визнають Східню Галичину окремою державою й означають її границі між Чехословаччиною, Польщею й Румунією. Закарпатську Україну прилучують 8. травня 1921. р. до Чехословаччини.

(Кінець.)

Др. Г. Г. Скегар.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

(Начерк фактів.)

Десь в Азії була колиска народів. Запамятано в записках "Арийську расу". Мова, звичаї і обичаї були спільні. Опісля розділено мову на: санскрит, перську, вірменську, грецьку, латинську, кельтійську, тутонську та славянську галузь. До сьогодні зберіглися слова, котрі мають ту саму назву у всіх мовах і те саме значіння.

1. Коло 370 р. п. Х. Анти (племено укр.) замешкували побережжя Чорного моря, Дністра аж до Азовського моря.
2. Племено "Словен" злучилося з Антами проти Греків (р. 530).
3. Інші племена: Ульці, Деревляни, Лучани, Руси, Поляни, Дреговичі. (болотнисті), Дуліби, Тиверці.

Всі ці племена займалися: Хліборобством, (тому зерно "жито" — від слова "жити"), ловлею, плеканням звірят, пильництвом.

4. а) Вдача і звичаї тоді племен:
 - 1) люблять свободу,
 - 2) дуже вірні,
 - 3) незгідливі і сварливі,
 - 4) люде відважні і воєннічі, ніхто б не поконав їх, коли б трималися разом.
 - 5) любили пир, забави, плясання.
 - 6) Релігія: Бірили в багатьох богів: Сварога, Дожбога, Перуна, Велеса. Пірили в рай та в душу.
 - в) Управа: віче вибирало старших.
5. Літописці записали, що Київ взято від перевізника Київ в Руській Державі.
Київщина була знана як Русь.
5. Руські дружини боролись зі Шведами, Греками, Турками та Німцями.
7. а) Перший князь Олег 879 — 913 р.
Ігор 913 — 945
Ольга 945 — 955

Святослав 955 — 972

В. Володимир 980 — 1015

- б) Хрещення Руси — Володимиром 988 р. (ворожнеча) Святополк 1015 — 1018

Ярослав 1018 — 1054

- (страшні сварні) Ярославичі (5) 1054 — 1189

- в) Зізд князів Ярославичів 1097 на згоду.

Династія Романа 1189 — 1199

- г) Роман взяв Галичину 1199 р.

Романовичі (2) — 1199 — 1340

- г) Угорський король Андрій зістав І. галицьким королем — "Galiciae Lodo mae rex".

- д) Андрій (моск. династії) 1169 палить Київ. Знищено ще раз Київ 1203.

8. Перший Укр. Король в Галичині був Даміло, панував 1201 — 1264

(Папа Римський дарував корону).

9. Литовсько-Польська доба.

Галицько-волинська держава вічно розпалася на куски, то знов зцілювалася. Литовський князь Любарт 1340-9.

(У Львові є дзвін з часів Любарта.)

10. Період неладу.

Кревська унія 1385 р. Ягайло віддав всі укр. землі Польщі на все.

Галицькі князі робили повстання але вічно програвали.

11. Козаччина в XIV і XV віку.

12. Січ 1550 — 63 р. Д. Вишневецький отаман Запорожжя.

13. Прилучення Сх. Укр. земель до Польщі 1569.

а) Права (статут) для українців був писаний по українски.

б) Укр. мали свій власний суд.

14. Прийшли страшні утиски для селян, в XVI віку приходить панщина. При цім козаки боронять:

- а) укр. селян,
- б) укр. православні церкви.
- 15. **Злука Православ. з Кат. Церквою 1595 р.**
- 16. В 17-тім віку Дорошенко і Сагайдачний провадять війну за Україну, але програють.
- 17. **Хмельницький 1648 — 57 (повстання).**
Програвав через турецьку зраду і повстання козаків.
 - а) **Москва не дотримала угоди з Хмельницьким.**
 - б) Відбулась друга битва,
 - в) Друга згода з Москвою:
 - 1) Право волі українцям на Україні
 - 2) Укр. суди для всіх українців.
 - 3) Гетьман може приймати послів чужих.
 - 4) Україна має мати 60 тис. війська.
- Цього Росія не дотримала.
- 18. Вийшло непорозуміння і вибрано 2-ох гетьманів в 1663 — Правобічного і Лівобічного, (П. Тетеря і І. Бруховецький).
- 19. Війна поміж гетьманами.
Дорошенко, Самійлович, Мазепа.
- 20. XVIII. Скоропадський, Полубиток, Апостол.
Рос. цар Катерина і Петро скасували "Січ". Повстали Гонта — Залізняк.
- 21. Галичина і Буковина під Австрією 1773 р.
В. Україну взяла Росія 1772 р.
Від тепер почалася жива українізація.
Скоровода, Могильницький, Котляревсь-
- кий, Квітко, Шевченко (1841), Костомарів, Куліш, Воробкевич, Федькович, Драгоманів, Антонович, Лисенко, Конинський, Карпенко—Карий (Тобілевич), Старицький, Франко Грінченко.
- 22. **Українська Мова** — наша мова, така сама як тепер її маємо, існує вже поверх 2 тисячі літ.
- 23. З Малоросів, Русинів, Білих Русинів, Рутенів повстал **велика нація Українці** вже під впливом повисше згаданих писателів.
- 24. Всесвітня Війна 1914 — 1919
 - а) повстання Укр. Держави (**вдержалася лише 19 днів**)
 - б) Укр. посли були в чужих державах визнані,
- 25. а) Галичину віддано Польщі в 1923.
б) Буковину взяла Румунія в 1920.
в) Закарпатську Русь взяла Чехо-Словаччина,
г) Велику Україну взяли Большевики.

Після повищого начерку др. Г. Скегар викладав по англійськи цілу українську історію в ширшому опрацьованню перед студентами колегії і університету в Шікаго. Виголошував її також перед студентами українцями по українськи, як рівнож дав дві такі лекції в Broadview College перед загалом всіх студентів та професорів. — Ред.

3 проти-націоналістичного фронту.

НАЩО ЦЕ КОМУ ПРИДАЄТЬСЯ?

Хоч яке поважне значіння має українська еміграція для визвольних змагань рідного краю, то таки нераз аж реготати хочеться на вид цього „напам'юшення“, з яким ведуть свою політику деякі ніби-провідники народу, котрі є віддалені від того народу добрих кілька тисяч миль. Така собі „політична партія“, чи група „провідників“, розтаборивши свій політичний нарштат, кує в ньому українську політику на свій спосіб і то з такою „серйозністю“, наче б там дійсно кувалася доля цілого народу. Вони дуже часто мають до своєї диспозиції якусь пресу, яка в очах загалу має бути ознакою їх нібито великого політичного значіння. І в своїй хорій уяві, ці завзяті, „серйозні“ політики зводять до своєї тісенької сядиби та до сторінок своїх газет усі проблеми українського народу, які, їм здається, мають бути ними розв'язані і у формі готових плянів подані цілому українському народові. Вони прямо уявляють собі, що нарід на ці їх пляни чекає і ні на крок не може без них поступитися. У своєму запам'ятанню вони забувають, що не то, що малозначною для краю є їх „політика“, як що в наслідок неї край не одержить якоїсь дійсно конструктивної помочі, але що вони навіть не мають жадного коріння свого існування в старому краю, поминаючи вже то, що не мають там жадних рішючих впливів. Їх політика є „великою“ тут, за океаном, а не в краю, де нею найвище хтось може цікавитися, але з нею не числиться.

Та що їм про це говорити!? — Вони собі уявляють, що вони є покликані розказувати краєві, що і як він має робити. І так, коли поглянеш на це все, то здається тобі, що не там, на землях українських, але тут, в Спол. Державах чи теж в Канаді, має повстати ця будуча нова Українська Держава. Дивившись і смішно тобі стає, а часом то таки добре розреготешся.

Таке в великій мірі діється і тут в нас, в Спол. Державах. І тут ми маємо подібних заступників, ба — „творців“ поступу все-української справи, які часто розлинаються на шпальтах своїх газет, чи теж на зібраннях громадянських, як розпинається засушені мухи на сірій бібুলі. Маємо різних докторів, сотників, арматних „бомбардієрів“, морських „адміралів“, які в своїй хорій голові уявляють собі, що вони — і тільки вони — повинні диктувати, як, приміром, там треба революцію на Україні робити, або чи робити її взагалі, та т. п.

Найбільш замітним це явище є в Канаді. Ось, візьміть таку групку СУС-ів (Союз Українських „Самостійників“). Згуртовані є в ній пласкомози, яким здається, що вони ведуть надзвичайної ваги українську політику. Їх „Український Голос“, тижневий часопис, на право і на ліво фехтує тих, які зі здоровим розумом глядять на їх ідіотичні потягнення. Та й амбітники, немалі, ці панове! — Вони ж недавно хотіли диктувати УВО, як вона має робити революцію. А що це було смішне і нездійснене й УВО не надставляла уха до їх порад, тому вони зі злости перестали попірати УВО та тепер бють її з цілої сили. Ось ще в 1928 р. „Український Голос“ писав так: „Чи веде хто в нас таку боротьбу, якою нищиться ворога, чи підготовляє хто загальний зрив народу, наступ цілого фронту на ворога? Так. Це ці, що стоять в перших рядах фронту — Українська Військова Організація“. Та згодом УВО їм сприклялася і вони тепер пишуть так: „Скількиби хто не доказував, що устроювати напади на пошти і рабувати... гроші є старий український спосіб, то факт лишається фактом, що яких 20 літ тому нікому з Українців такий рід боротьби навіть в сні не снився... Нема кращого способу боротьби, чим при помочі закону“. — Ось бачите, вже закон їм промовив до серця. От вам і зразок принципності.

А вже найбільшою їх болячкою є УНО (Українське

Національне Об'єднання) в Канаді, націоналістична організація, яка несе сталу велику матеріальну підтримку краєвим змаганням. З нею вони зводять завзяту боротьбу, бо вона йде простим шляхом і з погордою ставиться до їх безхребетної зикзаковатости.

І ось така групка „сусиків", яка не має жадного тривкого коріння свого існування в ріднім краю, ба — навіть і не старається придбати для того краю якої-небудь матеріальної помочі, а у себе голосить клич — „жертва для краю добра річ, але наше життя в Канаді важніше", — бундючиться, надувається як велика жаба, плює на все, що промінює здоровим національним духом і претендує на провідника народу.

Пуста манера пустого політикування. І на що вона кому придається? Може б ліпше було позволити їм виплюватися, аж доки їм цього плюйва не забракне.

ХИТРИЙ ПОЛОП КОМУНІСТ.

Відома всім є нахабність, якою відзначаються українські комуністи. Вони безлічно завсіди стараються приписати собі всяку політичну акцію, яку б хто не вів, а яка їм самим може принагодитися.

Не давно в Празі, Чехословаччина, „Українська Революційна Академічна Молодь" випустила відозву з кличем: „Проч з окупаційним терором на зах. Україні і на зах. Білорусі! — Хай живе одностайний антиокупаційний фронт!" — Відозву видруковано в польській і чеській мові. В відозві цій бідкують вони з приводу смерті Біласа і Данилишина, представляють визвольний рух як відрух народа проти економічного гнету, отже як чисто класове явище та в нахабний спосіб приписують цю всю роботу комуністичній партії а ОУН оскаржують о зрадинський союз з польською „буржуазією". У відозві цій говориться про наших впадших з рамені УВО Героїв так, немов би вони були комуністичними бойовиками. Взагалі — представляється весь визвольний рух на Зах. Україні як комуністичну роботу. Рівночасно одначе забуваються автори відозви і в немилосерпний спосіб побивають самі себе, бо пишуть таке: „Коли масовий саботаж (який нібито вели комуністи—ред.) став небезпечним не тільки для польського окупанта, але і для інтересів української буржуазії(?), видає Коновалець комунікант, в котрім приписує цілу саботажову акцію ОУН-ові а рівночасно видає наказ стримання боротьби..." (Мова про саботажі в часах „пацифікації" в 1930 р.).

Ото втяв! — Значить, Коновалець вкрав комуністам всі їх заслуги ще й відібрав їм цілу армію бойовиків виданням одного комунікату. Та якже він міг відкликати акцію, якої „не вів" та спинити бойовиків, котрі були „не під його командою", а під командою комуністів? —
Е. Скоцко.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Ми жалуємо, що декотрих надсланих нам дописей, хоч і дуже добрих, ми не можемо містити тому, що вони не приходять у відповідний час. Приміром: річ, написана з приводу

Різдва Свят, хоч і добре опрацьована, не надіється до поміщення в числі, скажимо, за квітень. Вона може бути дуже добре використана на слідуючий рік.

* * * *

Центральна Управа ОДВУ вислала до всіх відділів ОДВУ спеціальні книжочки з посвідками на передплати ВІСНИКА ОДВУ. Рівночасно вислано заклик до членства, який буде читаний на зборах відділів. Просимо все членство ОДВУ охоче прийняти від Управ ці книжочки з посвідками та піти поміж своїх знайомих громадян й одержати від них передплати для ВІСНИКА ОДВУ. Справа буде обговорена на зборах, проситься отже поступати після вказівок, які подадуть Управи Відділів.

* * * *

„НОВИЙ ШЛЯХ" з Канади повідомляє нас, що слідуючі відділи ще досі залягають з вирівнюванням своїх річних передплат „НОВОГО ШЛЯХУ": відділи ч. 1, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 18, 19, 20. Просимо ласкаво ці відділи вирівняти свої передплати як найскорше, бо „НОВИЙ ШЛЯХ" якраз тепер дуже потребує грошевих фондів. Можливо, що декотрі вище вимінені відділи вже в міжчасі свої передплати зложили.

* * * *

В березні зложили жертви на „ВІСНИК ОДВУ" о. А. Іванишин, з Нью Йорку, \$5.00 і о. І. Гундяк, з Картерет, Н. Дж., \$3.00. Між передплатами, які наспіли, є також передплата інж. П. Заворицького з Гомекорт, Франція. Жертводавцям і передплатникам щиро подяка.

В ДЕНЬ ВОСКРЕСЕННЯ.

Ми, Націоналісти, просвітімся торжеством, Бо всі воскресли ми з Христом.

Друг друга щиро обнімим

І радісно собі скажимо —

Братя! — У цей великий час

Оден другому, всі із нас,

Із Воскресенням все простім!

Під небо пісню мелодійну вознесім:

„Христос воскрес із мертвих,

„Смертю смерть поправ,

„І тим, що у гробах,

„Життя дарував!"

Лев Білик, член ОДВУ.

Серед Світових Подій.

АМЕРИКА МАЄ ЛІДЕРА.

Розписуватися на цьому місці про нового президента Сполучених Держав, Рузвелта, є злишнім, бо про це пише щоденна преса. Загально лише треба сказати, що Америка набрала переконання, що нарешті одержала справжнього лідера, якого вона не мала через довгі роки. На піддержання цього твердження вказували ці діла, які Рузвелт за так короткий час доконав. Неімовірна справність, з якою обі палати ухвалювали всякі проекти запропоновані Рузвелтом, малиби бути ознакою, що його

адміністрація може числити на дуже гладкий курс своєї праці. Енергія і вмільсть та холоднокровність, яку він оказав у зарадженню банкової кризи, що стрінула його на порозі його правління, дають надію, що на будуче не буде для Рузвелта справ з якими він не мігби дати собі ради.

Рузвелт оказався дуже щирим і серйозним Американцем, бо старається здійснювати всі ці обіцянки, які він робив підчас своєї виборчої кампанії. Ця небувала у президентів консеквентність, якою відзначається Рузвелт, дивує всіх. Чи є він консеквентним і серйозним з

натури, чи теж, обнявши уряд серед такого застрашуючого положення краю, він був змушений кинути об землю партійну політику і ратувати край? — Здається, що це останнє є правдиве. Майже диктаторські права, які надали йому законодавчі палати, допоможуть йому у його тяжкому ділі.

Та надзвичайна гладкість співпраці сенату з президентом в перших днях виглядає дещо ненормальною. Найголовнішим тепер питанням є — чи ця тісна співпраця палат з президентом залишиться на довгий час? — Коли так, то Америка може доклати великого діла. Коли однак знова нелад вкрадеться до законодавчих палат, то адміністрація Рузвельта може бути так само нещасною, як і адміністрація його попередника — Гувера. Хоч і це важке є, що Рузвельт перефорсував важніші справи в перших днях свого правління.

НАРЕШТІ ПИВО!

Нарешті всі ми діждалися часу, коли за кілька днів будемо могли пити щось, що буде називатися правдивим пивом, з 3,2% алькоголю. Дня 7-го квітня рано кожний, хто матиме „нікля“ в кишені, буде міг випити досить велику склянку „доброго“ пива, за яку передтим в „спікізі“ мусів заплатити щонайменше 10 ц. — Це перший обійняний подарунок від Рузвельта. На решту мабуть ще буде зачекати довше.

РЕВІЗІОНАЛЬНА АТМОСФЕРА В ЄВРОПІ.

Ускладнена політична ситуація, яка тепер панує в Європі а яку многи вважають за загрозу війни, в дійсності не є нічим іншим, як лише процесом реабілітації тих чинників, які або зістали побіджені в останній світовій війні, або в наслідок мирних договорів зістали в ріжний спосіб покривдені. Настав отже час, коли ці всі держави, котрі творять так званий ревізійний табір, тобто вважають, що грізна політична і економічна ситуація Європи може бути направлена доперва по усуненню перешкод, які потворили мирні договори, а першзавсе договір верзайський, відзискали свої сили і справу ревізії трактатів посунули на такі тори політичного бігу, з яких вона вже ніяк не може вернутися але мусить дійти до успішного кінця.

ДВА ФРОНТИ.

Тому тепер Європа є політично поділена на два фронти: — тих, котрі домагаються ревізії верзайського трактату і тих, котрі з неоправданою впертістю держаться засади „пошановання договорів“ і тій ревізії противляться, бо, очевидно, бачать в цьому загрозу для своїх штучно склічених державних конструкцій.

Однак ключ за ревізією трактатів починає далеко краще промовляти до переконання світових потуг, бо вони б бажали бачити політичну ситуацію Європи якось прочищеною. І коли, наприклад, політична атмосфера перед 1914 р. була насичена агресивністю, в наслідок чого вибухла війна, то теперішню ситуацію не можна уважати за таку саму, бо вона має власне довести до усунення можливих причин війни. Річ ясна, що не виключена а навіть певна є війна в Європі, але війна за задержання посіlostей, одержаних на підставі верзайського договору.

МЕК ДАНЕЛД І МУСОЛІНІ.

Мек Данелд, прем'єр Англії, яка бажалаби собі бачити спокій на континенті, виїхав був до Женев, щоб ратувати конференцію в справі розброєнь. Там він, по горячому закликів до всіх народів, щоб ці остаточно прийняли якийсь оден плян розброєння, предложив власний улян такого розброєння, який однак, подібно як всі попередні пляни, також зістав прийнятий холодно. З Женев він поїхав враз з міністром справ заграничних, Сір Саймонсон, на конференцію з Мусоліні, яка відбулася в Римі. Можна сказати, що Мек Данелд завізся, бо він сподівався приїзду до Риму на ту конференцію також прем'єра Франції, Делядієр, та канцлера Німеччини, Гітлера. Ані оден ані другий туди не прибув. Гітлер мабуть уважав себе за досить недосвідченого ще дипломата, щоб могти як найкраще винести свою справу з цієї конференції і тому й не їхав.

Годі знова було сподіватися, що б прем'єр Франції, яка бажала держати гегемонію в Європі і як головний переможець світової війни, вважає себе за покликану оборонницю верзайського договору, — їхав до Риму в цілі одержання у Італії запевнення піддержки у приверненню Європі спокою. За гордою Франція була на те, щоб погодитися з фактом, що рішаюча в цій справі точка тяготи зістала перенесена до Риму, якому вона досі не хотіла признати політичної з нею рівності.

Це однак не змінило факту, що Мусоліні, який стався хрестним батьком німецького гітлеризму та все-європейського фашистського руху, був в познції диктувати умовини європейського спокою. І хто знає, чи на цій конференції в Римі Мусоліні не сказав останнього й рішаючого слова, не тільки від Італії, але і від всіх тих, котрі бажать собі політичних і територіальних змін в Європі. Розуміючи безсенсовність всяких штучних політичних комбінацій, при помочі яких на протязі останніх літ пробувано налагодити європейські міжнародні відносини, а які однак виключали усунення дійсних підставових причин тих невідрадиних відносин, він поставив справу світового миру так, як вона повинна бути постановленою: напирати все зло, яке заподіяв многим народам верзайський договір, через перевірєння його, та тимсамим занулювати можливі причини війни а тоді напевно наступить спокій.

ПРОЄКТ КОНФЕРЕНЦІЇ 4-ох ПОТУГ.

Здавало б ся, що таку пропозицію Мек Данелд відразу відкине. Та навпаки, він дуже прихильно поставився до неї. Оба з Мусоліні рішили, щоб скликати конференцію чотирох європейських потуг, тобто — Англії, Італії, Франції і Німеччини, на якій всі ці чотири держави мали б об'єднати себе в тіло, яке своєю силою могло б гарантувати Європі спокій. За підставу нарад цієї конференції має служити плян ревізії верзайського договору.

Так справа політичних і територіальних змін в Європі стала предметом світової політики. Мусоліні і ціла Італія горда є з того, що очі цілого світу знова звернулись на Рим — той самий Рим, який в давних віках був столицею того світу.

МАЛА АНТАНТА ПРОТИ РЕВІЗІЇ.

З немалим здивуванням світ почув, про це що французький уряд та більша частина французької преси зовсім прихильно поставилися до пропозиції Мусоліні і Мек Данелда, хоч деякі французькі часописи добували в цьому укритий плян Мусоліні, щоб розбратити Францію з рештою її східних союзників і в цей спосіб промостити собі дорогу до югославянської Далматії. Це останнє не є виключене.

Зато немалий страх обгорнув усіх французьких насалив, отже Польщу і Малу Антанту, яку творять Чехословаччина, Румунія і Югославія. Кілька місяців тому ті три держави ще тісніше об'єднали себе, щоб назовні творити одну мілітарну силу і в цей спосіб мати більше значіння на політичній арені. Враз з Польщею цей блок Малої Антанти представляє збірне число коло 75 мільонів населення. Всі вони побачили, що Франція відвернулася до них плечима і що державна цілість кожного із них залежатиме від цього, чи відбудеться згадана конференція 4-ох держав і яке на ній становище займе Франція. Вони роблять всі можливі заходи, щоб така конференція не відбулася, а коли відбудеться, то щоб на ній були заступлені і менші держави, а передовсім Мала Антанта як одне тіло, заступаючи інтереси своїх держав.

ПОДРАЗНЕНА ПОЛЬЩА.

Польща не то, що тремтить зі страху бо боїться що з неї клаті лишаться, коли наступить ревізія верзайського договору, але чується дуже „ображеною“, що їй — нарешті — показано, де є її властиве місце. Її ж не вчислено до тих потуг, які можуть гарантувати європейський мир а навпаки, потрактовано як одну із тих малих держав, котрі їхньою іритующею політикою можуть цей спокій забурити. Її не запрошено ні до Риму, ні теж не вчислено до складу учасників конференції і цього маршал Пілсудський не може переболіти. Його

уряд тепер веде живі переговори з представниками держав Малої Антанти в Варшаві і натискає на них, що б вони ставили рішучу опозицію плянові такої конференції. Польський новий амбасадор, який на днях мав виїхати до Риму, під натиском Пілсудського, зрештував з уряду і до Риму не виїхав, що в такому випадкові є рівнозначне з відкликанням амбасадора з Риму, як протест проти проекту Мусоліні. Сподіване є зрівняння дипломатичних зносин між Польщею а Італією.

Чи можна сподіватися великої справедливості для всіх заінтересованих від пропонованої конференції, коли б вона відбулася, про це не треба багато розводитися. Одно лише є певне, що учасники її себе певно не покривдять.

ГІТЛЕР ДИКТАТОРОМ.

Німеччина переживала в останніх тижнях сильні політичні потрясіння. Нові вибори 5-го березня принесли Гітлерові потрібних 52% переваги в парламенті, який зараз на першому засіданні в Потсдамі передав йому повні диктаторські права аж до дня 1-го квітня 1937 р. На протязі цього часу всі закони буде ухвалювати і переводити в життя сам Гітлер і його уряд. Лише президентові лишилося право усунути канцлера, який то однак правом він в практиці певно не буде міг покористатися. Так Гітлер осягнув це, за що боровся політично через 14 літ.

Дотеперішнє правління Гітлера відзначалося сильною нагінкою на комуністів, яких він також підозріває о спалення будинку німецького Райхстагу. Він має надію в скорому часі вичистити Німеччину зі всього марксовського елементу. Також почав він випроваджувати свою проти-жидівську програму, усуваючи жидів з різних державних установ. Ці кроки, починені проти жидів, жидівська закордована пропаганда роздувала до неімовірних розмірів, називаючи їх гітлерівським „переслідуванням”. У всіх кряях, зокрема в Америці, жиди почали сильно протестувати. Ми мали знова нагоду побачити силу жидівських впливів, коли їм на підставі зовсім фальшивих заподань вдалося заарештувати всі урядові і неурядові американські чинники а навіть попросту змусити американський уряд заінтервеніювати в цій справі в Берліні. Вдалося їм також наклонити до протестів всякі церковні і горожанські визначні американські організації, які „в ім'я Христа” і в ім'я „чоловічих прав” почали ляментувати по вулицях американських міст проти гітлерівських „переслідувань жидів”.

Нас Українців цей факт не мало обходить, бо ці самі церковні і горожанські організації глухі були тоді, коли в 1930 р. ляхи в варварський спосіб „паціфікували” Українців на Зах. Україні, мордуючи їх десятками. Вони тоді не тільки, що не протестували проти Польщі, але навіть з усмішкою на устах приглядалися протестним походам Українців по вулицях міст. Однак вони кинулись до протестів тоді, коли не було жадної до того підстави, коли навіть сам Союз Німецьких Жидів в Берліні заперечив брехливі погоски. Та жиди дали нам лекцію, що значить добре поставлена пропаганда. Хоч ми не моглиби алярмувати державних урядів, бо не маємо своїх сенаторів та конгресменів, яких мають жиди, то все таки ми б не раз багато могли зробити, коли б ми мали добре поставлені пропагандивні чинники.

НІМЦІ БОЙКОТУЮТЬ ЖИДІВ.

У відповідь на жидівську проти-німецьку пропаганду уряд Гітлера зарядав приготування строгого бойкоту німецького купецтва. Бойкот зачнеться 1-го квітня і триватиме лише оден день, після чого наступить триденна перерва. Гітлер заявив, що коли на протязі тих трьох днів жиди в цілому світі не заперестануть проти-німецької пропаганди, тоді бойкот знова розпочнеться і буде тривати так довго, аж доки жидівське купецтво в Німеччині не буде цілковито знищене. Стільки енергії Наци вложили в підготування бойкоту, що вони певні, що на протязі дня 1-го квітня бр. від год. 10-тої рано ні оден Німець не увійде до жадного жидівського skleпу. Так Німці хочуть переконати світ, що не бояться ні жидівської ні жадної іншої пропаганди проти них, та що в своєму краю зроблять те, що їм буде подо-

ватися. Жиди думалі, що нанесуть Німеччині страшенну шкоду, тимчасом Гітлер обернув грубший кінець костура і це певно жидів отверезить. Вони певно більше дбатимуть про добробут своїх братів в Німеччині, ніж про проти-німецьку пропаганду та врешті зрозуміють, що їх окричана сила не є непобідима і що вони мусять уступити перед такою державою як Німеччина.

ЛІГА „ТРИУМФУЄ”.

Польщу, яка почала „пускати страху” на Німців, обсаджуючи місто Данціг, своїми військовими силами, нібито готуючись до наскоку на Німеччину, Ліга Націй, на оскарження міста Данцігу, осудила і приказала їй вицофати військ. Польща покірно призналася до вини та виконала наказ.

Другий такий таній триумф віднесла Ліга в Південній Америці, де приказала Перу віддати Кольомбії Летіцію, на що Перу погодилася. Однак бої про ту країну ведуться далі між військами тих двох держав.

ЯПОНІЯ ПАНОМ СИТУАЦІЇ.

Японія остаточно заняла цілу Манджурію wraz з провінцією Джегол і тепер стоїть над північною границею властивого Китаю, а Китайці бояться дальшого її наступу. Коли тепер в Женеві сидить спеціальна рада, котра думає над способом, якимби вкарати Японію за її вчинок, то Японія здобула то, що бажала і наявно доказала всім право-любам, що їх паперові права і договори нічого не вартують.

Одиноким і так зовсім нешкідливим для Японії кроком проти неї, був наложений Англією заказ вивозу зброї так до Японії, як і до Китаю. Це Англія зробила зі зглядів на власне добро.

Дивно подумати, — непроголошена світові війна відбулася і хоч ще кілька днів тому світова преса говорила про неї в великих нагологах, то сьогодні про неї тяжко навіть малу новинку знайти. Одна держава побідила другу і світ знова опинився перед доконаним фактом, з яким мусів погодитися. І все це діється в віці „пошановання договорів” та завзято поширюваного „пацифізму”.

РОСІЯ ЗНОВА СУДИТЬ.

Совітська Росія опинилася на березі економічного банкрутства. Нарід виснажений, не має вже навіть сили працювати. Щоби закрити цілковитий крах своїх економічних експериментів, большевики починають знова інсценізувати процеси проти „контр-революціонерів” за їх економічні саботажі. Недавно заарештовано, крім великого числа Росіян і Українців, також чотирох англійських інженерів, які працювали для совітського уряду. Большевики не узглядили домагання англійського правительства щоби випустити тих Англійців на волю і тому Англія припинила переговори з Совітами в справі комерційних зв'язків, а також можна сподіватися, що в скорому часі цілковито зірве дипломатичні з іими зносини. Незадовго певно почнемо про процеси проти тих, які в поняттю большевиків були причиною скраховання пиятетки.

ЩО ДІЄТЬСЯ НА УКРАЇНІ?

У. П. — Берлін.

Велика Україна: Там почуваються большевики дуже непевно. Вони вже навіть не довіряють українській комуністичній партії і вислали до неї свого контролера москаля Постішова. Він має право контролювати весь український уряд і всю партію. Одну чистку комуністичної партії вже переведено, але це показалося за мало. Тепер переводять другу і хочуть вичистити всю партію з Українців, а на їх місце насадити Москвіїв. Заготовля збіжжя на Україні не вдалась, бо українське селянство хліб з рук не дає, щоб пізніше не гинути з голоду, а також і українська комуністична партія бачить, що хліба на Україні багато нема і тому не спішиться збирати хліб та вивозити його до Москви. За це мабуть партію і всіх викинути всилає на Сибір або на Соловки. Таких є сотки тисяч. Рівнож Москва переводить

чистку міст на Україні з Українців. Лише з самого Харкова викинуто на днях 70 тисяч українців. Куди вони мають дітись, невідомо. Москва каже їм їхати на Сибір. Але Москалів не викидають з Харкова, а навпаки, ще більше їх насилають туди. По новим відомостям повстання на Кубані було значно більше, як це передше було відоме. Також і повстання на Сибірі ще не закінчене і для його здушення мусіли Москалі стягнути аж армію з Далекого Сходу. Панує загальне переконання, що з весною таких повстань буде більше. Москва не дуже певно себе почуває і сподіється, що ціла Україна одного гарного дня може опинитись в огні протибольшевицького повстання. А це може закінчитись звільненням України з ворожого ярма та створенням самостійної соборної української держави. Про це большевики за границями не говорять.

Західна Україна: Там йде безперестанна боротьба проти займанця. Боротьба глуха і затьмана на кожному кроці. В ній беруть участь вже не лише інтелігенти, але й селянство та робітництво, бо і їм вже надоїла Польща зі своїм Пилсудським та своїми поліціями. Широкою хвилею пішов між Українцями протинальогольний та протитютюновий рух. Переводиться бойкот польського тютюну та польської горілки, щоб не давати заробляти польському державному скарбови. Рух той охопив всі верстви українського населення і всі навіть найтемніші закутини. Річ не в тому, щоб не дати заробити польському скарбови, бо він як хоче, то наложити більші податки і так стигне з Українців гроші. Річ в тому, що Українці хотять Ляхови показати, що коли вони щось хочуть зробити, то зроблять до кінця, бо вони в це

вірять і вважають це за добре. Велике обурення викликала на Західній Україні поведінка руханкового товариства Луг у Львові, яке змінило свій статут і піддалось польському державному урядови для фізичного виховання. Польська влада вже тепер користує з цього і хоче примусити й інші українські товариства до того самого. Вона замикає організації „Сокіл“, бо цей не хоче зробити те саме. Але українське село вже знайшло відповідь на цей крок проводу Лугу. На недавню конференцію Лугу у Львові села не прислали своїх представників, бо кажуть, що їм такого польського товариства не треба, як Луг. Хоч частина української преси і дехто з громадянства попирає той крок Лугів, то все рідко їм факту не закрити, що за ними ніхто не стоїть і що українське село є ворожо наставлене до цілої польської держави та її панування на Західній Україні. Поляки бояться тепер дуже війни, головню з боку Німеччини, бо знають, що Німці їм не подарують того, що вони колись зрабували, як Німеччина ще була слаба і розбита по світовій війні.

На Буковині та на Бесарабії під Румунією заведено стан облоги і все українське цілковито здушено. З заграниці не пропускають ані одного друкованого українського слова. Все конфіскується, ба навіть забороняється Українцям говорити по українськи.

На Закарпатській Україні під Чехами не краще живеться. В Празі говорили про надання Закарпатській Україні автономії, але перестали, а зате попирають московських емігрантів, що розсілись на нашій землі, щоб вони краще денаціоналізували нашу країну.

Гітлер а Українці.

З приходом Гітлера появились поголоски, що нібито відпоручники німецького уряду вели якісь переговори з Українцями, то знова, що німецький й французький уряди також переговорювали в справі України. Дехто в першому випадкові бачив поміч для української справи, в другому знова бачили торг Україною. Що Франція і Німеччина могли пробувати торгувати Україною, цього можна сподіватися. Але не можна сподіватися того, щоби знайшлися Українці, які б вели переговори з Гітлером, та що більше — сподівалися від него помічі. Бо яку поміч може нам дати Німеччина, яка відроджує в собі давні імперіялістичні бажання і знова починає голосити свій „Дранг нах Остен“ (похід на схід) і для якої Росія чи Польща представляє таку саму добич, як і сама Україна?

В останніх часах Німці почали сильно зближатися до нашої закордонної еміграції, зокрема в Америці. Вони пропонують „спільний фронт“ проти Польщі, як спільного нам ворога. Очевидно, що тепер, коли їм цього спільного фронту потрібно, вони стараються втягнути туди і Українців, що б ці помогли їм кричати проти

Польків. Але коли б, наприклад, сьогодні вони відзискали поморський коритар, тоді їм певно нашої помічі і спільного з нами фронту не треба буде. Тоді вони махнуть на нас рукою.

І тому сказати треба, що коли ми будемо занадто зближатися до німецької протипольської пропаганди та з нею утжсамлювати себе, то на цьому певно скористають самі Німці, але ми можемо серйозно потерпіти, бо вороги наші не проминуть нагоди, щоби наш державницький рух нап'ятувати як німецьку інтригу, так, як вже в минувшині зробили були з нашої справи австро-угорську інтригу.

Ми можемо вести спільно з Німцями протипольську пропаганду на стільки лише, на скільки вона нам є корисною. В пропаганді цій спільній ми повинні заховувати себе як самостійна і незалежна сторона, яка має свої домагання, ріжні від німецьких, а має лише тимчасово спільного з ними ворога. В протівному разі ми можемо колись гірко жалувати нашого братання з Німцями. Це повинні пам'ятати всі українські групи, які найбільше з Німцями стикаються.

3 Українських Громад.

Лист від симпатика.

ПОВАЖАНІ ПАНОВЕ!

В залученню пересилаю Вам \$3.75. — як належність за 15 образів Біласа і Данилишина. Що до 15% винагородження для мене за розпродання, то такого я не приймаю. Коли ми маємо бути щирими Українцями і патріотами, то ми не сіємо заробляти особисто на смерті наших Героїв, але обов'язково служити своєму народові працюю на всіх ділянках його народного життя, аж до його визволення та стати в ряди з крісом в руках проти ляха дикуна, коли треба буде, Лях старається винищити наш нарід або переіменити на собі послушних рабів.

Закликаю Вас до праці, товариші, члени ОДВУ! Я в своїй громаді буду старатися дати Вам як найбільшу

піддержку. У нас ще нема відділу ОДВУ, але в скорому часі я постараюся такий zorganizувати. Ми бажаємо спільно з Вами вести працю в користь Української Національної Революції, бо віримо, що тільки дорогою Національної Революції зможемо визволити наш край і збудувати Самостійну Соборну Українську Державу! Я тишуся, що ОДВУ росте в силу і своєю працею притягає щораз то більше число громадян в свої ряди.

Остаюся зі щирим привітом!

М. Давискиба,

Бостон, Масс.

3 ВІЧА В ГАРТФОРД, КОНН. НА БОЄВУ АКЦІЮ.

Дня 26-го березня ц. р. відбулося в Гартфорд, Конн. протестаційне віче, на якому зібрано слідуючі жертви:

Збірка на салі — по одному доларові: М. Курдина, Т. Галенда, Н. Н., о. А. Нижанківський, А. Локоть, Т. Бойко, С. Кундиш, П. Криль, А. Вокалюк, Чипило, В. Гірчиця, Н. Наулиць, С. Пелехоч, М. Гудима, К. Гірчиця; по 50 цнт.: Д. Йордан, П. Мулява, М. Стисло, Ю. Патинюк, С. Грегус, Я. Нестерук, Я. Сабан, П. Драпак, Е. Лата, О. Курко, П. Галун, Я. Бойчук, С. Вишнявський, У. Боросяк, — разом \$22.50. — Дрібними жертвами зібрано \$12.78 — разом отже на салі зібрано \$35.28. З розпродажі відзначків Біласа і Данилишина прийшло \$10.72. — Загальний прихід з віча був \$46.00. — З того було розходу, полученого з урядженням віча, \$20.70 — за відзначки заплачено \$3.00, — разом розходу було \$23.70. — Осталось чистого доходу \$22.30, — який вислано через Центральну Управу ОДВУ на боеву акцію. Крім того на вічу продавано ВІСТНИК ОДВУ і СУРМУ, з чого прийшла загальна сума \$5.65, — які також переслано до Центральної Управи ОДВУ. Всім жертводавцям, які своїми жертвами причинилися до підтримки революційної боротьби, отримуватимуть широкі подяки.

За Протестаційний Комітет:

Т. Галенда,

П. Драпак.

Слідуючі громадяне в Гартфорд, Конн. стало причиняються матеріально визвольній боротьбі в рідному краю, через свої жертви та купування націоналістичної літератури: Т. Галенда, А. Локоть, П. Драпак, М. Курдина, О. Курко, Я. Нестерук, Н. Локоть, П. Курко, Марія Данилів, Я. Чихович, В. Стефанів, Г. Михалицький, О. Данилюк, П. Мулява, В. Дерлиця. Щира їм за це подяка.

Центр. Управа ОДВУ.

З ХРЕСТИН НА "ВІСТНИК ОДВУ".

З нагоди хрестин донечки пана Івана Сороки (молодшого) у Філадельфії, Па., дня 29-го березня ц. р. гості, на заклик пана Івана Жмутини зібрані на ціль ОДВУ \$6.76. — Жертвували по \$1. —: Іван Жмутин, Іван Сорока, Іван Шекмар, Мих. Генник, Т. Свистун; Іван Біжко 50ц. Дрібними жертвами зібрано \$1.26. — Разом \$6.76.

Добр. Іван Сорока є председателем Української Громадської Ліги на Норт і є дуже активним чоловіком в громаді. Дай Боже, що б за його приміром пішли другі і щоби при якій небудь забаві не забували попірати національну пресу, яка стоїть на сторожі чести українського народу.

Присутній.

3 життя відділів "О. Д. В. У."

НОВИЙ ВІДДІЛ ОДВУ ч. 23. в ОЛЕНТАВН, ПА.

Дня 13-го березня 1933р. відбулися перші основні збори нового відділу в Олентавн, Па. Є це з черги наш 23-тий відділ. Збори відбулися дуже взірцево, та не менш взірцево повів справу виповнення всяких урядових формальностей секретар відділу. На збори явилось кількадесять громадян і не було ні одного, котрий вагався стати членом нового відділу. Згуртувався в цьому відділі найкращий елемент цілої громади.

Ми, старе членство ОДВУ, радо вітаємо наших свіжих співтоваришів. Ми радіємо, що до їх українських сердець процвітає ця сама ідея, яку ми прийняли за своє провідне світло в нашій праці, а також вдячні ми їм за це, що прийшли в наші ряди допомогти нам реалізувати нашу Велику Ідею. Віримо, що не заведуть нас ці нові товариші так своєю працею, як і своєю моральною поведінкою.

* * *

В скорому часі, є надія, організація наша зросте о поважне число нових відділів. Перші організаційні збори в цілі закладення нових відділів відбулися вже також в: Дітройт, Міч., Нью-Кенсінгтон, Па. і в Кантон, Огайо. На слідуючих зборах у всіх тих місцевостях засновання відділів буде формально довершене.

ШІКАГО ПОМАГАЄ ЦЕНТР. УПРАВІ.

В останніх часах 2-гий відділ ОДВУ з Шікаго надіслав суму \$50.00, з чого \$10.90 були на покриття залеглостей відділу до Центр. Управи, а \$39.10 як позичка Центр. Управі на її живішу діяльність. Гроші ці Центральною Управою перешле до краю, коли по сколектованню своїх належностей від громад і відділів, буде могла їх віддати.

На останніх зборах відділ ухвалив за всяку ціну підтримати ВІСТНИК ОДВУ та не тільки

дати йому потрібну матеріальну поміч, але поширити його на ширші круги.

* * *

Недавно подібні фонди зложили декотрі члени в Нью-Йорку, а саме: тов. Гельнер, \$50.00, тов. Скоробогач \$15.00, відділ ОДВУ ч. 10 \$10.00 і відділ ч. 22 \$10.00, за що їм тут складається широкі подяки.

4-ТИЙ ВІДДІЛ ЗРАЗКОМ ВИТРЕВАЛОСТИ.

4-тий відділ в Гемтремк, Міч. може бути гідним приміром для всіх відділів, не так під оглядом матеріальної жертвенности, як під оглядом цього, що є може найголовніше в кожній роботі і організації — **видержливості.**

Відділ цей довгий час вів досить незаметну працю і в громаді своїй не грав великої ролі. В дійсности, то він навіть у многих випадках вже находився над крайом розвалу та все був він чулий на заклики Центр. Управи, щоби вдержувати себе хоч при жуттю. Так він, помімо тяжких життєвих обставин членів та несприятливих місцевих громадянських відносин, продовжав своє існування аж до останнього місяця, коли то, після відвідин т. Ляховича, він почав рости в силу. Число його членства побільшилося до цієї міри, що він тепер є одним із найбільших відділів ОДВУ в Америці, обхопив в свої руки життя громади і дальше веде завзяту працю над поширенням націоналізму.

Це є заслугою тих кількох членів, які вдержали на своїх постах через цілий час і своєю видержливістю принесли кращу будучність своєму відділові.

4-тий відділ відбуває свої місячні збори кожної першої неділі в місяці. Уряд відділу на 1933 р. є такий: Онуфрій Курочка, голова, Іван Курчак, рек. секретар, Волод. Крушельницький, фін. секр., Данило Войтишин, касієр.

ГАТФОРД, КОНН.

Заходом Укр. Політ. Комітету і місцевої громади відбулося дня 26-го цр. протестаційне віче, на якому говорив добр. В. Кедровський з Нью Йорку, редактор "Свободи". Віче випало надзвичайно успішно, так під оглядом моральним, як і матеріальним. Принято і вислано протестні резолюції. Також переведено на салі збірку від присутніх, яку проголошуємо на іншому місці. На салі дівчата продавали відзнаки, вироблені Центр. Управою ОДВУ з приводу смерті Біласа і Данилишина та великі образи тих двох Героїв.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Члени відділу в Клівленд працюють надзвичайно рухливо. За доказ цього хай послужить факт, що двома наворотами замовляли в Центр. Управі портрети Біласа і Данилишина до розпродажі, бо їм не стало. Також не стало їм і відзначків. Надзвичайно гарно розходяться там всякі націоналістичні видання. Відділ має гарну співпрацю зі сторони місцевої організації "Злучених Січі ім. Вітовського і Стріл. Гуртка ч. 8."

Недавно відбулися іменини тов. Івана Когута, бувшого січового стрільця і на тих іменинах зібрано від гостей \$10.50 й вислано до краю на визвольну боротьбу. Це було окремо проголошене в "Свободі".

СТАВЛЯТЬ "НАТАЛКУ ПОЛТАВКУ"

Заходом 4-ох відділів ОДВУ в Нью Йорку, Асторії і Бронкс відограється дня 9-го квітня цр. оперета "Наталка Полтавка" в салі Укр. Правосл. Церкви при 14-тій вулиці. Участь в ній візьмуть аматори відділів ОДВУ та декотрі професійні артисти. Дохід з вистави піде на адміністративний фонд ОДВУ.

ВІДДІЛ ОДВУ ч. 10.

На останніх своїх зборах дня 26-го березня 10-тий відділ ухвалив урядити з нагоди Великодних Свят "Свячене", товариську забаву для членів та прошених гостей. Урядженням забави займаються молоді члениці відділу.

Також рішено на тих зборах урядити в літі пікнік в котрімсь із нью-йорських парків. Вибрано товариський комітет, котрий займеться замовленням парку і пороблення всіх інших заходів.

11-ТИЙ ВІДДІЛ ОДВУ.

Дня 25-го березня цр. аматорський гурток відділу відіграв знану і трудну, історичну штуку "Степовий Гість". Відіграли її самі власні аматорські сили відділу, а відіграли вони її досить добре, взявши під увагу невиробленість декотрих аматорів. Режисерував добр. Чорнюк, знаний всім бувалець української сцени в Америці.

Гарно пописалася п-на Перестюк в ролі Оксани, добр Чорнюк в ролі Золотницького а тов. Сойка дуже влучно передав ролю Кирила. Також не зле випала спена, де Мусій і Нечипір

вартують в'язня. Оба вони робили дуже добре вражіння і одинокою хибою було надуживання горляних звуків і надмірний крик Мусія та за часте послуговування фляшкою.

Тут подаємо звіт 11-го відділу за рік 1932.:

ПРИХОДИ:

Членські вкладки — — — — —	\$142.80
Жертви членів і симпатиків — — — — —	77.30
Продаж літератури — — — — —	49.05
Зиск з підприємств — — — — —	290.95
Зворот позички — — — — —	100.00
Позістало з 1931 — — — — —	258.18
Коляда 1932 — — — — —	185.00

Разом — — — — — \$1103.28

РОЗХОДИ:

Вислано на УВО — — — — —	\$600.00
Передплата "Розб. Нації" — — — — —	28.00
На пам'ятник Івана Фрнака у Львові — — — — —	25.00
На Укр. Світову Виставу в Шікаго — — — — —	25.00
Покриття недобору невдачних підприємств — — — — —	25.00
Дар на працю Авраменка — — — — —	10.00
Для голодуючої Гуцульщини — — — — —	12.00
За ВІСНИК ОДВУ — — — — —	10.00
За краєві видання — — — — —	7.50
Передплата "Нового Вляху" — — — — —	5.00
Позичка Авраменкові — — — — —	100.00
Відділові видатки — — — — —	163.87

Разом — — — — — \$1,011.87

Остає в касі на 1933 рік — — — — — \$91.41

Управа 11-го відділу на 1933 р.: Василь Дроботій, голова, Марія Лехицька, місто голова, Яків Гутак, касієр, Стефанія Перестюківна, секр. рек., Мирон Сігницький, секр. фінанс.; контрольна комісія: Я. Пшик, В. Найдан, С. Милик; мировий суд: А. Куцик, К. Миронюк, М. Бойчук.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА.

Заходом 12-го відділу ОДВУ відбулося в Філяделфії дня 5-го березня цр. велике протестаційне віче, на якому говорив тов. Ляхович і тов. Новак з Нью Йорку. Також присутній був і говорив ген. Сікевич, який їздить по Америці з відчитами. Віче випало дуже успішно під кожним оглядом. Розпродано всі образи Біласа і Данилишина і відзначки, також переведено збірку від присутніх, яка була проголошена в "Свободі". Віче переводив і говорив адвокат Т. Свистун, а секретарювали тов. М. Рибак, С. Слободян і М. Рутецький.

Дня 19-го березня аматорський гурток 12 відділу відіграв знану драматичну штуку "Мазепа", в якій актори вивязалися знаменито і збирали гучні оплески від глядачів. Фінансово підприємство це випало добре.

ВІДБУДЕТЬСЯ ПОЛЕВА СЛУЖБА БОЖА В ВУНСАКЕТ, Р. АЙЛ.

16-тий відділ ОДВУ в Вунсакет, Р. Айл. робить енергійні заходи коло урядження Полевої Служби Божої, яка буде відправлена на весну

та буде получена з величавим святом громади. До співпраці відділ покликав також місцевий відділ Союзу Українок а в скорому часі скличе спільні наради представників всіх місцевих товариств, так світських як і церковних а також молодечих клубів, щоби заставити цілу громаду до праці над виведенням цього діла як найвеличавіше.

В часі Полевої Служби Божої 16-тий відділ буде посвячувати свій національний прапор, який відділ тепер замовив до вироблення. (На прапорі видніти буде націоналістичний герб, меч-тризуб і букви О. Д. В. У.)

В навізанню до справи прапора уважаємо, що дуже гарно було б, колиби всі відділи ОДВУ по можності старалися справити собі власні, націоналістичні прапори, які б були гордістю кожного відділу.

В останніх часах відділ 16-тий надіслав до Центр. Управи \$14.10, вирівнюючи свої залеглости за образи, ВІСНИК ОДВУ і за СУРМУ. Також відділ вислав вже свою річну передплату на "НОВИЙ ШЛЯХ" до Канади.

ЖИТТЯ 17-го ВІДДІЛУ ВІДРАДНІШЕ.

17-тий відділ є одним із тих відділів, котрі в недалекій ще минувшині находилися серед моря противників, які закидували їх зі всіх боків ріжними перешкодами у їх праці та розвитку. Завдяки енергії проводу відділу ситуація змінилася на краще, і то багато краще. Відділ краще сконсолідував себе, заняв дуже сильне становище в громаді, прочистив свої ряди з непожаданого елементу та завзятістю своєю і простою лінією свого громадського поведіння продерся через всі перепони, які його досі вязали, прочистив атмосферу свого ділання і став на незахитні ноги як кріпка організація. Помогли в цьому також часті відвідини наших організаторів.

Треба вірити, що самі члени 17-го відділу будуть старатися не допустити до поновного забавлення відділу непожаданим елементом та до ослаблення його через внутрішні непорозуміння. Це ще оден примір, як конечна є видерж-

ливість і завзятість та тяжка праця у всякому організаційному ділі.

Уряд відділу тепер представляється так: Іван Мохнацький, голова, Омелян Рекрут, містоголова, Іван Ворона, секретар, Іван Витязь, касієр; контрольна комісія: Дмитро Гальчук, Мих. Свідер і Ст. Саска. Головні провідники відділу переважно молоді люде, які певно поведуть діло енергійно.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

20-тий відділ в Рочестері ухвалив урядити на 4-го липня цр. ("Индепенденс Дей") великий Український День в Шіцен Парку і тепер веде живі приготування до цього важного здвигу. На ньому сподіються мати великі маси громадян з Рочестера і блиської околиці.

11-го березня заходом відділу відбувся концерт в честь Тараса Шевченка.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

Недавно відбулися річні збори 21-го відділу в Вотервліт, Н. Й., на яких намічено деякі праці на будуче та вибрано новий уряд, а саме: Микола Базар, голова, В. Футулійчук, секретар, Семен Мехасів, касієр. (Решти членів уряду не подано — ред.)

ВІДЧИТ В БРОНКС, Н. Й.

Дня 26-го березня відбувся заходом 22-го відділу, Укр. Демокр. Клубу і Української Громади в Бронкс відчит тов. Е. Ляховича. На відчиті було дуже багато присутних і на салі панував дуже піднесений настрій. Всі слухали з надзвичайним захопленням. Тов. Ляхович говорив дуже приступно і так займаючи, що на правду ніхто не хотів по відчиті опускати салі а всі бажали вести дискусію, яка теж затягнулася до пізнього вечера. Всі присутні висловлювали бажання, щоби тов. Ляхович давав в Бронкс ще більше таких відчитів. Можливо, що ще в скорому часі такі там будуть уряджені. Переведено збірку на салі, яка причинилась покрити видатки, звязані з урядженням відчиту.

ПОТРІБНО ЛЮДЕЙ З БІЗНЕСОВИМ ХИСТОМ

..ZELLOTONE CHEMICAL Co. пошукує сталих заступників по всіх місцевостях Америки і Канади для поширення особливих лічнихих средств на жолудок, кашель, ревматизм, перестуду, ріжні средства для женщин і інші.

Певний і сталий зарібок для рихливых людей, а зокрема для тих, котрі мають власні штори. Користні умови для відвічальних людей. По блищі інформації пишть до:

ZELLOTONE CHEMICAL CO., INC.
307 E. 18th STREET.
NEW YORK, N. Y.

COLONIAL PRINTING & PUBLISHING Co.

267 East 10th St., New York, N. Y.

Tel. ALgonquin 4-3367

МИ ВИКОНУЄМО всякого рода дрударські роботи, від візитівки до газети включно. Замовлення виконуються старанно, на час і по дуже уміркованих цінах. Замовлення з далеких місцевостей принимаємо поштою і также доручуємо. Друкарня знаходиться під особистим проводом знаного друкаря-спеціаліста Т. Будзінського.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ УПРАВІ ОДВУ:

“РЕАЛЬНА ЧИ ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА”

другий наклад — по зниженій ціні 25 центів.

—::—
“РОЗБУДОВА НАЦІЇ”

дво-місячник по зниженій ціні 20 ц.

—::—
“НОВИЙ ШЛЯХ”

канадський націоналістичний тижневик річна передплата \$2.00

* * *
“МЕСТНИКИ”

революційна повість 15 ц.

—○—
“СУРМА”

орган У. В. О., річна передплата \$1.00

—○—
“САМОСТІЙНА ДУМКА”

літературно-науковий і політично-суспільний місячний журнал. Виходить в Чернівцях, Румунія. Річна передплата \$2.00

—
“ВІСТНИК О. Д. В. У.”

місячник — річна передплата \$1.20 (поодинокі число 10 ц.)

НАША АДРЕСА:

EXECUTIVE COMMITTEE of “O. D. W. U.”

P. O. BOX 13, ST. D.

NEW YORK, N. Y.

Одинока Українська Переплетня
Colonial Bookbindery

267 EAST 10th STREET, NEW YORK CITY

В НЮ ЙОРКУ й ОКОЛИЦІ

ІВАНА ПЕТРАША

Tel. ALgonquin 4-3367

Оправляє всякі книжки, як євангелії, молитвостови й все, що тільки входить в склад переплетництва.

Telephone DRy Dock 4-8949

Hollywood
Florist

Перша Українська Квітарня

112 AVENUE A

Corner 7th Street

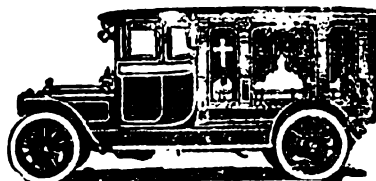
New York City

Telephone ORchard 4-2568

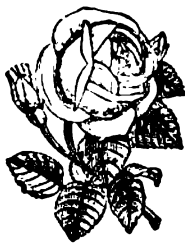
Петро Ярема

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами в Bronx,
 Brooklyn, New York і околиці.

WAdsworth 3-5757

Одинока Українська Квітарня на Бродвею.

WHITE ROSE FLORIST

CUT FLOWERS FOR
 ALL OCCASIONS

4024 BROADWAY

Washington Heights

New York City

168th St. Subway Station.

129 EAST 7th STREET, .. NEW YORK CITY

Telephone DRy Dock 4-8873

Українська Гостинниця

при УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНІМ ДОМІ

217-219 E. 6th Street,

New York, N. Y.

Де можете провести вільні хвили часу в веселому товаристві.

ДЕНИС ГУЛА, властитель.

Phone ALgonquin 4-8779

Notary Public

Українське Нотаріальне Бюро

С. КОВБАСНЮКА

REAL ESTATE — STEAMSHIP TICKETS — INSURANCE
MONEY ORDERS

Пересилає гроші до краю ДОЛЯРАМИ поштою, поспішно і телеграфом по значно зниженій ціні. Всі грошові пересилки виконує скоро, дешево і з ПОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ.

Продає ШИФКАРТИ на всі лінії по найдешевших цінах на найлучші та найскорші кораблі.

Полагоджує СТАРОКРАЙОВІ СПРАВИ та виробляє ПЕРМИТИ і АФІДЕВІТИ на спровадження кривних до Америки та Канади, як рівнож пашпорти, контракти, повновласти та інші нотаріальні документи.

Продає ДОМИ в НЬО ЙОРКУ і околиці, як також фарми лоти та різніородні бізнеси.

Вишукує назви кораблів і день приїзду до Америки.

Уділяє безплатно інформацій у всіх справах тутейших і старокраєвих.

Звертайтесь до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА в кожній потребі як хочете скорої, совісної та ретельної обслуги.

S. KOWBASNIUK

NOTARY PUBLIC

277 East 10th Street

New York, N. Y.

(Between 1st and Avenue A)